

A tervek szerint még e hónapban

Megújul a járdarész a Színház tér szomszédságában

Fotó: Nagy Tibor

Menyhárt Borbála

Javában dolgoznak néhány napja Marosvásárhely főterén, a Színház tér környékén, az ortodox katedrális szomszédságában lévő gyalogtér és a néprajzi múzeum közötti szakaszon újítják fel a járdát. *Cristina Pruteanu*, a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal sajtóosztályának illetékes lapunk érdeklődésére elmondta: a szóban forgó felület már na-

gyon rossz állapotban volt, több helyen kisebb gödrök keletkeztek a járdán, amelyekben botlottak meg a gyalogosok, tehát igencsak megérett a felújításra.

A munkálatoknak néhány napja fogtak neki, és a terv szerint mintegy két hétig zajlanak, a kivitelezési határidő november 20. Amennyiben kedvezőtlenre fordul az időjárás, és a munkások nem tudnak a tervezett ütemben dolgozni, eltolódhat a határidő.

Ne feledje
idejében megújítani
előfizetését!
Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
féláron,
mint ha
megvásárolná!

A vitrálüveg- restaurálás mesterei

Mindig jólesik megtapasztalni, hogy vannak emberek, akik fölött észrevétlenül suhan el az idő, és a mögöttük lévő út sokadik „kilométerköve” után sem veszítenek lendületükből, tette-készségükből.

5.

Épített örökségünk

Lippa Aradtól bő harminc kilométerre keletre, a Maros bal partján fekszik. Nevének eredeti formája az oroszul *lipova*, vagyis „hársas hely”. Német neve a magyarból, román neve a szerzből származik. Először Lipwa néven 1315-ben vagy 1316-ban említik.

15.

Határvonalak nélküli média

Mi a hagyományos és új média közös jövője? Erre a kérdésre keresik a választ a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem kommunikáció és közkapcsolatok szakának harmadéves hallgatói.

18.

Szolgáltatásaink:

- > kontaktlencse-felírás és rendelés
- > ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- > mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- > a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- > kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- > korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- > szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- > új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- > terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Aktuális

Elnökválasztás(ok)

Mózes Edith

Folyik az amerikai elnökválasztás kiértékelése. Mire ezek a sorok napvilágot látnak, kiderül, merre fordul a világ sorsa a következő években. Elnökválasztásra készül Románia is. Persze, egészen más körülmények között és más normák szerint.

A kampány sohasem volt ennyire durva, alpári, lelepleződtek a politika legrondább részei: az például, hogy az egyik elnökjelöltet, aki a közelmúltban a NATO helyettes vezetője volt, azzal vádolják, hogy kapcsolatban áll egy Kreml-propagandistával, egy másik pedig nyíltan dicsér egy fasiszta vezetőt és a többi. Kevéssel az elnökválasztás első fordulójára még nem körvonalazódott egy egyértelmű vezető. A PSD és a PNL között élet-halál küzdelem folyik, de a közvélemény szerint mind korruptak.

A minap egy elemzés jelent meg a politico.eu kiadványban „A romániai választások pazarlása felébreszti a fasiszta múlt kísérteteit” címmel. A Politico elemzése a jelöltekről akár viccesnek is nevezhető.

Azt mondja, hogy a román politikusok egy része azért küzd, hogy a „romániai főnököknek” nevezettek kegyeibe kerüljön. Ezeknek nincs semmi céljuk. Sem rövid, sem hosszú távon. Számukra az egyetlen bizonyosság a bizonytalanság, hogy kapnak-e befutó helyet. Ebből a meggyőződésből fakad a nyilvánosság előtt is egyre gyakrabban elhangzó mondanuk: „A választásokon bármi megtörténhet!”

Ezek a politikusok, az elemzés szerint, valójában utálják a népet, és még az országot is, amelyben élnek.

(Folytatás a 3. oldalon)

NOVEMBER

8

PÉNTEK

Ma **ZSOMBOR**,
holnap **TIVADAR** napja.

Az év **313.** napja,
hátravan **53** nap

naptár

Isten éltesse!

TIVADAR: a Teodor (görög eredetű, jelentése: Isten ajándéka) név magyar alakja. Fejlődési alakja: Teodor, Tiodor, Tiadar, Tivadar.

VALUTAÁRFOLYAM
BNR: 2024. november 7.

1 €	4,9757 lej
1 \$	4,6271 lej
100 Ft	1,2238 lej
1 g arany	396,8389 lej

IDŐJÁRÁS

Felhős

Hőmérséklet:
max.: **11 °C**
min.: **-4 °C**

A csütörtöki lottóhúzás nyerőszámai

Joker	26, 13, 30, 16, 38 (+7)	NOROC PLUS: 1, 7, 7, 8, 4, 2
LOTO	25, 14, 32, 11, 18, 10	SUPER NOROC: 4, 1, 2, 6, 0, 0
LOTO	47, 31, 5, 18, 39, 25	NOROC: 9, 3, 5, 5, 3, 2, 1

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

Megyei hírek

Egyirányú lett a marosvásárhelyi Visó utca

A közlekedési bizottság döntése értelmében november 8-tól a marosvásárhelyi Visó utcában az Avram Iancu utcától az 1989. December 22. út felé egyirányú lesz a forgalom – közölte a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal. A gépkocsivezetőket arra kérik, hogy vegyék figyelembe az új szabályozást, és vezessenek óvatosan.

Marosvásárhelyen nyolcszázán iratkoztak fel a rezidensvizsgára

Az ország hat egyetemi központjában több mint tízezer orvostanhallgató iratkozott fel a november 17-i rezidensvizsgára. Marosvásárhelyen nyolcszázán, Bukarestben négyezren, Iași-ban 1800-an, Temesváron 1600-an, Kolozsváron 1400-an, Craiován pedig több mint ezren szálltak versenybe a vizsgán.

Nem létezik gyógyíthatatlan, Isten a legnagyobb orvos!

A Bruno Gröning Baráti Kör november 9-én, szombaton 14 órától az Oázis alapítvány termében (Emil Dandea utca 10. szám) tájékoztató előadást tart Bruno Gröning gyógyító tevékenységéről. A belépés ingyenes, minden érkezőt szeretettel várnak.

Forgalomkorlátozások Szovátán

A szovátai önkormányzat felhívja a helyi lakosok figyelmét, hogy a hét végén zajló Spartan erőverseny miatt a fürdőtelep különböző útszakaszai le lesznek zárva november 7-én, csütörtökön éjjeltől november 10-én, vasárnap délután 4 óráig. Az útlezárások a következő szakaszokat érintik: a Rózsák útja részlegesen, a Fenyő utca részlegesen, illetve a Medve-tó terasza melletti körforgalomnál. A lakosokat arra kérik, amennyiben teheti, gyalog látogasson ki a helyszínekre.

Ármeán Otília könyvének bemutatója

November 15-én, pénteken 16 órakor a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház protokolltermében mutatják be Ármeán Otília Médiatekúra. Médiumok, érzékelés, térbeliség című könyvét, amely a Letöltés sorozat 19. kötete. A könyvet Ungvári-Zrínyi Ildikó méltatja, az esemény moderátora Csóka-Antal Erika sorozatszerkesztő.

Hírszerkesztő: Menyhárt Borbála

Búcsú dr. Szabó Árpádtól (1928–2024)

Dr. Ábrám Zoltán

Fájó szívvel és kegyelettel búcsúzik dr. Szabó Árpád idegsebész főorvostól, a marosvásárhelyi orvosi iskola doyenjétől, aki életének 97., házasságának 62. évében távozott szerettei, egykori munkatársai, páciensei köréből. 1928 januárjában született Brassóban, iskoláit itt kezdte, majd Kolozsváron folytatta, mivel a bécsi döntés után a családapa szülővárosába költöztek. Cserkészlet, barkácsolás, tájékozódási verseny – kedvenc gyermekkori szabadidős tevékenységeinek a szellemisége végigkísérte életét. De hamar megszakadtak a boldog gyermekévek, több osztálytársával a visszavonuló német csapatokhoz csatlakozva egészen Passauig jutott, ahol amerikai fogságba került. Közben édesapja orosz fogságba és kényszermunkatáborba kényszerült, s mire 1945-ben elkezdődött az új tanév Kolozsváron, árvasággal és a családfenntartás nehézségeivel kellett szembenéznie. A gimnázium elvégzése után sikeresen felvételizett a kezdetekkor még a kolozsvári egyetem tagozataként működő marosvásárhelyi orvosi karra, amely 1948-ban Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetként önállósult. Kiemelkedő tanulmányi eredményei okán már

egyetemi éve alatt gyakornokként foglalkoztatták, kedvezőtlen származása miatt mégis a hatalmas és akkoriban kezdetlegesen felszerelt egészségügyi körzettel rendelkező Dédára helyezték. Hároméves körorvoskodás után végleg Marosvásárhelyen telepedett le: tanársegéd lett az Anatómiai Tanszéken (1955–1959), miközben 1957-től az idegsebészeten gyakornokoskodott.

A sors úgy hozta, hogy az 1962-ben pártutasításra kénytelenül vált Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézet kommunista elvű hírhedt rektora, dr. Andrásofszky Tibor közvetlen munkatársa lett a keresztyén elveket valló dr. Szabó Árpád. Munkásságához köthető, hogy Romániában elsőként végzett koponyaműtétet csecsemőkön. Több száz közúti balesetet szenvedett egyen neki köszönheti az életét. A nyolcvanas években, 1984-től ő lett az idegsebészeti osztályvezetője. Az idegsebészeti klinika éppen az azt megelőző évben költözött el az orvosi egyetem udvarán levő épületben helyet kapó részlegről az új megyei kórházba. Akkoriban az orvostanhallgatók számára oktatói tevékenység nem folyt, az idegsebészeti csak a kilencvenes években lett választható tantárgy. Annál inkább kiteljesedett gyógyító énjé, hiszen dr. Szabó Árpád 1995-ben bekapta a következő nyugdíjazása után egészen

85 éves koráig a Carit-San járóbeteg-rendelőben fogadta betegeit.

Dr. Szabó Árpád a rendszerváltás után aktív tagja lett a református egyháznak, hétről hétre rendszeresen eljárt a Vártemplom istentiszteleteire. Hosszú éveken át kedves mozzanata volt a vasárnap délelőttöknek, amikor öltönyben és nyakkendősen, szemnek és léleknek egyaránt tetszetősen, időskori sikkességgel hallgatták az igét városunk díszpolgára, Keresztes Gyula társaságában. Talán üzenetértékű, hogy tartalmas földi élete éppen a reformáció emléknapiján ért véget.

Az emberi agyat kutatók és gyógyítók kiváltságos mélységeit és magasságait érzékelhetik a létnek. A magyar agykutatók világszerte elismertek, aminek bizonyítéka az is, hogy dr. Vizi E. Szilveszter után az elmúlt két évtizedben újabb agykutató a Magyar Tudományos Akadémia elnöke dr. Freund Tamás személyében. Az MTA-elnök gondolataival adózom az agyat gyógyító, műtő dr. Szabó Árpád emlékének: „En azok közé tartozom, akik hisznek abban, hogy van célja, küldetése a teremtett világnak. (...) Az anyag evolúciójának csúcsa, az emberi agy vált alkalmassá, hogy rajta keresztül a teremtő lélek meg tudjon nyilvánulni az anyagi világ és – ami fontosabb – a többi lélek számára.”

Megjelent a novemberi Székelyföld

A Székelyföld folyóirat 2024/11. számában verssel jelentkezik Balázs K. Attila, Bene Adrián, Debreczeni György, Demény Péter, Gécz János, Kristó Tibor, Kürti László és Vados Anna. Prózával publikál Ádám Gergő, Bene Zoltán, Dénes Ida, Loraszko Dávid, Miklósi Szabó István; Fehér Imolától és Tamás Kincstől pedig *Két nő, egy kalap* címen négyezret olvashatunk.

A *Literata Hungarica* rovatban Borsodi L. László Bartha György költői, műfordítói hagyatékát veszi górcső alá.

A néprajzi rovatban Tánzos Vilmos beszélgetése olvasható Lükő Gáborral a moldvai magyarok között 1932–1933-ban végzett néprajzi kutatásairól. A történelmi rovatban Kolumbán-Antal József *Árpád-kori gyalogíjászok*

címmel publikál tanulmányt. Cseke Péter a készülő szülőföld-geográfiajából közöl egy részletet, *Anyám karján ülök, ki fél kezében a világot tartja* címmel. Zsigmond Győző a 40 éves Körösi Csoma Sándor anyanyelvi versenyéről értekezik. A kritikarovatban Balázs K. Attila Medgyesi Emese *Élesben a sorssal*, illetve *Túloldalt semmi* című kötetéről értekezik, Bőjtő Pál Simó Márton *A boldogabb emberéről*, Sándor Zoltán Bene Zoltán *Igazak* című regényéről, Pieldner Judit Burján Emil *Túlzás a szép. Váci Mihály beszélgető lírája* című kötetéről, Istók Eszter pedig Nagy Zsolt *Atlasz vállára veszi a holdat* című verseskötetéről.

A lapszámot Méhes Károly munkái illusztrálják.

Közösségi összefogás a balesetben elhunyt házaspár lányaiért

A vasárnap Gernyeszegen bekövetkezett tragikus balesetben elhunyt Fegyverneky házaspár két kiskamasz lányának szervez gyűjtést a család és a közösség. Amint arról lapunk hasábjain beszámoltunk, négy személy vesztette életét vasárnap, a Gernyeszegen történt súlyos közúti balesetben. Egyelőre ismeretlen okok miatt a marosvásárhelyiek körében jól ismert Fegyverneky házaspár személygépkocsija áttért a szemközti sávra, és frontálisan ütközött egy teherautóval. A személygépkocsiban Fegyverneky Ildikó (Császár Károly szenátor irodavezetője) és

férje, Fegyverneky Sándor állatorvos, a hátsó ülésen pedig a férfi szülei utaztak, mind a négyen életüket veszítették az ütközésben. A várost és a megyét megrázó tragédia nyomán a házaspár két kiskamasz lánya árván maradt.

Aki szeretné anyagilag támogatni a lányokat, az a következő bankszámlaszámokra küldheti a támogatást a lányok nagybátyjának, Gál Tamásnak a nevére, azzal a megjegyzéssel, hogy a Fegyverneky lányoknak. Revolut: RO84BREL0005504281780100 / @galtamas82 (Gal Tamas); BT: RO84BTRLRONCRT0057326503 (Gal Tamas).

RENDEZVÉNYEK

A Lúdas Matyi a Háromszék Táncszínház előadásában

Lúdas Matyi című előadását viszi színre Marosvásárhelyen, a Maros Művészegyüttes kövesdombi előadótermében november 19-én, kedden 10 és 12 órától a Háromszék Táncszínház. A Fazekas Mihály klasszikus műve alapján készült mese-musical a közönség számára nem ismeretlen, hiszen az együttes 2001-ben és 2008-ban is színpadra vitte, a 2024-es premier azonban ezeknek a felújított változata.

Márton-napi Esztendő kereké

Az őszi időszak hagyományos tevékenységeit, a novemberi jeles napokat, a Márton-naphoz kötődő népszokásokat ismerhetik meg a 0–4. osztályos diákok és családjuk a Maros Megyei Múzeum Néprajzi és Népművészeti Osz-

tályának (Toldalagi-palota, Marosvásárhely) november 9-én 10 órakor kezdődő rendezvényén. Szervező a Világító Egyesület és a múzeum. A helyek száma korlátozott, a részvételi szándékot a virginasemese@yahoo.com e-mail-címen vagy a 0720-671-640-as telefonszámon lehet jelezni. Belépő: 10 lej.

A Négyszögletű Kerek Erdő a könyvvásáron

Lázár Ervin: A Négyszögletű Kerek Erdő című előadását viszi színre a Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásáron a Csíki Játékszín november 16-án, szombaton 11 órától a színház nagytermében. Az előadást 4–12 éveseknek ajánlják. Dalszövegek, dramaturg: Bertóti Johanna. Zeneszerző, zenei vezető: Moldován Blanka. Rendezte: Kányádi Szilárd. Az előadás időtartama 70 perc (szünet nélkül). A jegyek elérhetők online, a <https://in-time.hu/>... /lazar-ervin-a-negyszogletu-kerek... oldalon, valamint a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház jegypénztárában.

NÉPÚJSÁG
ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroška, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emilia.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujas.ro.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujas.ro **E-mail:** nepujas@e-nepujas.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

6423578000076

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Jóváhagyta a kormány az ötödik generációs harci repülőgépek beszerzéséről szóló törvénytervezetet

Jóváhagyta a kormány csütörtökön az ötödik generációs, amerikai gyártmányú F-35-ös többcélú harci repülőgépek beszerzésének első szakaszáról szóló törvénytervezetet.

Románia a program első szakaszában 32 darab F-35-ös repülőgépet, a működtetésükhöz szükséges logisztikai csomagot, kiképzési programot és szimulátorokat, valamint levegő-levegő és levegő-föld rakétákat vásárol az amerikai külföldi katonai értékesítési program (FMS) keretében az Egyesült Államoktól.

A védelmi minisztérium távlati tervei szerint egy későbbi szakaszban 16 harci repülőből álló F-35-ös rajjal egészítenék ki a román légierő flottáját.

A román hadsereg eddigi legdrágább – a bukaresti védelmi

minisztérium által 6,5 milliárd dollárra becsült – beszerzését a román állami költségvetésből és az Egyesült Államok kormányától felajánlott hitelekkel finanszírozzák.

A csütörtökön elfogadott törvénytervezet számos előírása az F-35-ösökkel repülő pilóták és a kiszolgáló személyzet külföldi kiképzésének megszervezését és lebonyolítását szabályozza. A tervezet a kormány törvényindítványaként kerül majd a bukaresti parlament elé, amely felhatalmazhatja a kormányt arra, hogy – a szokásos közbeszerzési előírásoktól eltérően – közvetlen szerződést kössön az Egyesült Államokkal.

Az első F-35-ös rajt 2030 után tervezik hadrendbe állítani. Az ötödik generációs harci gépek beszerzéséig a – Portugáliától és Norvégiától használtan vásárolt – negyedik generációs F-16-os harci repülőgépek maradnak szolgálatban. (MTI)

Év végéig átadják a forgalomnak a moldvai autópálya első 130 kilométerét

Romániában év végéig átadják a forgalomnak a moldvai országrészt Havasalfölddel összekötő A7-es autópálya első 130 kilométerét – jelentette be szerdán Marcel Ciolacu miniszterelnök Foksányban, a sztráda építőtelepén tett látogatása alkalmával.

A kormányfő szerint ezzel 30 év után „igazságot szolgáltatnak Moldvának”, amely eddig kimaradt a fejlesztésekből. Hozzátette: büszkeséggel tölti el, hogy a sztrádát egy 100 százalékosan román tulajdonban lévő cég – a Dorinel Umbrărescu építkezési vállalkozó által ellenőrzött UMB – építi.

Az elkészült részeket szakaszonként nyitják meg: csütörtöktől lehet közlekedni a Foksányt elkerülő első 11 kilométeren, jövő héten egy újabb 36 kilométeres részt nyitnak meg a forgalom előtt, év végéig pedig a – 437 kilométeresre tervezett – A7-es autópálya 130 kilométerén lehet majd közlekedni – így a miniszterelnök.

Bár Ciolacu szerint a csütörtökön megnyíló 11 kilométer „a moldvai autópálya első szakasza”, 2020-ban – az akkori választási kampányfőnök Klaus Iohannis államfő és Ludovic Orban liberális miniszterelnök is felavatott már egy 16 kilométeres útszakaszt Bákó leendő körgyűrűjéből, amelynek zöme szintén az A7-es részét képezi.

A bukaresti vezetés azt követően tett konkrét lépéseket az A7-es autópálya megépítésére, hogy 2018-19-ben az ország-rész járművezetői autós felvonulásokat rendeztek Bukarestben, tiltakozva amiatt, hogy Moldvában addig egyetlen méternyi autópálya sem épült, ami megfosztja a gazdaságilag leszakadt térséget a felzárkózás lehetőségétől.

A tüntetők akkor a Marosvásárhelyi Jászvásárral (Iasi) összekötőni hivatott, az „Egyesülés autópályájának” nevezett A8-as sztráda megépítését követelték, hogy Moldova mielőbb az európai gyorsforgalmi úthálózathoz csatlakozzék.

Egy 2018-ban csaknem egyhangúlag megszavazott törvény elő is írta a bukaresti kormánynak, hogy négy éven belül teremtsen meg az autópálya-összeköttetést Erdély és Moldova között, a bukaresti vezetés azonban – a Kárpátok átszelését későbbre halasztva – a Moldova és Havasalföld közötti A7-es autópálya megépítését részesítette előnyben.

Jelenleg a – Bukarest és Ploiești közötti A3-as autópályából leágazó – A7-es sztráda 320 kilométeres szakaszán folyik az építkezés, és amennyiben az UMB tartani tudja a szerződésben vállalt határidőket, jövő év végéig végig autópályán lehet majd közlekedni Bukarest és Bákó között. (MTI)

Nem zárható ki egy Putyin–Trump kapcsolatfelvétel az amerikai elnöki beiktatás előtt

Nincs előkészületben Vlagyimir Putyin orosz államfő és Donald Trump találkozásának megszervezése, ám nem zárható ki, hogy a két vezető még a megválasztott amerikai elnök beiktatása előtt kapcsolatba lép egymással – közölte Dmitrij Peszkov, a Kreml szóvivője csütörtökön újságíróknak.

„Hiszen azt mondta (Trump), hogy a beiktatása előtt fel fogja hívni Putyint. Ezek az ő szavai, itt egyelőre nincs más mondanivalónk” – mondta Peszkov.

Arra a kérdésre, hogy vajon Putyin és Trump a januári washingtoni elnöki beiktatás előtt beszélhet-e telefonon egymással, a szóvivő azt mondta, hogy ez „nem kizárt”. Közölte: egyelőre nem ismeretes, hogy Oroszország képviselteti-e magát a beiktatási ceremónián.

Peszkov nemmel válaszolt arra a kérdésre, hogy Oroszország képviselői felvették-e a kapcsolatot Trump stábjával. „Nem, és miért is kellene kapcsolatba lépünk?” – fogalmazott.

Hozzátette, hogy a két ország vezetőinek minden találko-

zóját jól elő kell készíteni, és ezek mögött rengeteg szakértői munka áll.

„Egyelőre nem folyik semmi ilyen jellegű munka. Túl korai is lenne még” – mondta a Kreml szóvivője, aki a távozó Joe Biden elnökkel való kapcsolatfelvételt kizárta. Lehetségesnek nevezte ugyanakkor, hogy Putyin Szocsiában, a Valdaj nemzetközi vitaklub plenáris tanácskozásán beszélni fog az amerikai elnökválasztásról.

Peszkov az RTVI globális, orosz nyelvű, többplatformos médiavállalat riporterének nyilatkozva hiteltelennek minősítette azt a sajtóértesülést, amely szerint Putyin ismerősökön keresztül gratulált volna Trumpnak.

Szergej Lavrov orosz külügyminiszter Aszتانában a sajtónak kijelentette, hogy Oroszország új washingtoni nagykövetének kinevezése ügyében az oroszországi eljárások hamarosan lezárulnak. Az új misszióvezető nevét nem közölte.

Anatolij Antonov nagykövet, hétéves megbízatás után, október 6-án tért vissza Moszkvába az Egyesült Államokból. (MTI)

Ország – világ

Elkészült a járművezetési képességet befolyásoló gyógyszerek listája

Az egészségügyi miniszter szerdán közölte, hogy elkészült azoknak a gyógyszereknek a listája, amelyek befolyásolhatják az autóvezetési képességet. Alexandru Răfăla a Szociáldemokrata Párt (PSD) székében válaszolt az újságírók kérdéseire, akik arra voltak kíváncsiak, mikor hozzák nyilvánosságra a járművezetési képességet befolyásoló gyógyszerek listáját. Azt is elmondta, hogy nem azoknak a készítményeknek a listájáról van szó, amelyek fals pozitív eredményt idézhetnek elő a drogteszteken. „A listát a közvélemény elé bocsátjuk, azzal a tanáccsal, hogy ezeket az anyagokat ne fogyasszák járművezetés előtt, vagy ha az illető nagyon akar vezetni, előtte kérje ki erről az orvos véleményét” – mondta Răfăla. Hozzátette, a listán szereplő anyagok sem befolyásolják az autóvezetésre való alkalmasságot, ha csak kis mennyiségben kerülnek a szervezetbe. (Agerpres)

A szabaddemokraták kiléptek a német kormánykoalícióból

Kiléptek a Német Szabaddemokrata Párt (FDP) miniszterei a német kormányból Christian Lindner pénzügyminiszter menesztése után, Robert Habeck alkancellár viszont közölte, hogy a Zöldek maradnak a koalícióban. Olaf Scholz kancellár szerda este jelentette be, hogy távozásra kérte a kormányból a pénzügyminisztert, miután a koalíciós pártok nem tudtak megállapodni a követendő gazdaság- és költségvetési politika több elemében. Ezt követően az FDP másik három minisztere is elhagyta a kormányt, így a koalíció válsághelyzetbe került. Scholz éjjel bejelentette, hogy egyelőre kisebbségben folytatják a kormányzást, januárban pedig bizalmi szavazást kér a parlamentben. (MTI)

Több száz millió gyerek válik erőszak áldozatává világszerte

A gyermekek elleni erőszak visszaszorítására szólított fel, nemzetközi összefogást sürgetve az Egészségügyi Világszervezet (WHO) a kolumbiai Bogotában, a gyermekek elleni erőszakról tartott első ENSZ-konferencián. A konferencián bemutatott ENSZ-jelentés szerint világszerte több száz millió gyermek számára a mindennapok része az erőszak, legyen szó fizikai vagy lelki bántalmazásról, akár a családon belül, vagy iskolai zaklatás formájában, a szexuális erőszakot is beleértve – ami a WHO figyelemfelkeltése szerint életre szóló következményekkel járhat. (MTI)

Elnökválasztás(ok)

(Folytatás az 1. oldalról)

Ha nyomon követjük, mi történik a politikai színtéren, nincs kétség. Ezek a politikusok, mivel emberek milliói nézik őket a tévében, szeretnének felsőbbrendűnek tenni. Számukra a társadalom szabályok és hatalmi viszonyok által irányított vállalkozás.

Olvastam valahol, hogy a híres francia író, Emile Zola állítólag egyszer azt mondta Mallarme-nak, hogy véleménye szerint a gyémántok nem értékesebbek a kakinál. Mallarme erre azt válaszolta: „Igen, de a gyémánt ritkább!”

Nálunk most nem ez a probléma, hanem az, hogy hiába próbálna bárki a politikusok egy bizonyos részét gyémánttá alakítani.

Egyik, a párhuzamos állam által kiiktatott politikusról mondták, akit annak idején szájatva hallgattak a kongresszusokon, hogy „ugyan nem értettem semmit abból, amit mondott, de nagyon szépen beszélt”. Igaz, akkor még nem volt Tik-Tok, Instagram, még Facebook sem. Ahol ma nyakló nélkül, hevesen és agresszíven lehet „véleményt mondani” a politikai ellenfelekről.

Pár évtized alatt a politikai retorika minősége óriásit romlott. A jelöltek meg akarják mutatni az embereknek, hogy „közülük valók, értük vannak”.

A politikai vita finoman fogalmazva középszerű, az elnöki posztra pályázók boltba, vidéki vásárokról járnak, amit sohasem tettek, élelmiszert vásárolnak a szupermarketből, és vallási zárandoklatokon vesznek részt. El akarnak vegyülni a tömegben, valószínűleg, mert nem tudnak mit ajánlani. Szánalmas volt látni például, ahogy a liberális tábornok, aki valamikor megesküdött, hogy nem lép be a politikába, jó szolgaként gaszulált a bukaresti főpolgármesternek és az éppen leköszönni készülő elnöknek is.

Mindent egybevetve: Romániát egy olyan embernek kellene vezetnie, aki vállalja a korlátait, de van jövőképe. Olyan, aki tud döntéseket hozni, és nem engedi, hogy mások irányítsák, akár a közösségi médiában, akár Brüsszelből. Akinek van a saját véleménye, akiről azt lehetne mondani, hogy nem mocskol, nem vádol, civilizáltan, közérthetően beszél, amiből az egyszerű ember is ért...

Folytatódtak a harcok Gázában, Ciszjordániában és Libanonban is

Az izraeli hadsereg (IDF) csütörtökön tovább harcol délen, a Gázai övezetben és Ciszjordániában a Hamász palesztin terrorszervezet, északon, a libanoni határnál, Libanonban pedig az Irán támogatta libanoni síita Hezbollah milíciái ellen – jelentette az IDF szóvivője csütörtökön.

Az IDF közölte, hogy az elmúlt napon a légierő a Hezbollah mintegy hatvan fegyveresét ölte meg Baalbek térségében a Litáni folyótól északra, Libanonban, ahol a vadászgépek mintegy húsz célpontra mértek csapást.

A libanoni hatóságok bejelentették, hogy 30 holttestet találtak egy olyan épület romjai alatt, amelyet szerda este figyelmeztetés nélkül támadtak meg Szidon térségében. A támadás célja ismeretlen, az IDF nem adott ki közleményt róla.

Egy libanoni rakéta megölte Mászárík kibuc közelében a földéken a kibuc egyik 18 éves tagját, aki nyáron fejezte be a középiskolát, és bevonulására készült az IDF-be. Ő volt a háború kezdete óta a 44. civil, akit Libanonból indított lövedék meggyilkolt. Egy 20 éves sorkatona is életét veszítette, és három másik katona közepesen súlyosan megsebesült a libanoni határnál, a felső-galileai Avimim faluban egy libanoni rakéta becsapódása nyomán.

Eközben az izraeli erők tovább harcolnak Gázában is. A

közlemény szerint az övezet északi részén, Dzsabálja térségében mintegy ötven terrorista ölte meg az elmúlt napon, kiterjesztették működésüket Beit Lahijára, és Rafah térségében is végeztek több palesztin fegyveressel. A becslések szerint mintegy három ezer civil palesztin lakik Beit Lahijában, s az IDF azt kéri, hogy távozzanak, és azt ígéri, hogy ezt biztonságosan meg is tehetik.

Ciszjordánia északi részén, Túl-Karmban egy palesztin meghalt, ötven pedig megsebesült egy légitámadásban csütörtök reggel. Az IDF jelentése szerint egy fegyveres terrorista osztagot támadtak a levegőből.

Az izraeli rendőrség jelentése szerint a biztonsági erők Kelet-Jeruzsálemben, Anatóban rálöttek egy feljűk száguldó sofőrre, akit megállásra szólítottak fel, de nem engedelmességet.

Az izraeli védelmi minisztérium bejelentette, hogy huszonöt F-15-ös katonai repülőgépet vásárol az amerikai Boeing cégtől, mintegy 19,4 milliárd sékelért, és aláírták további huszonöt gép beszerzésének lehetőségét is.

A pénzt Izrael az Egyesült Államoktól kapott biztonsági segítségből fogja kifizetni. A tavaly október 7-én kitört háború során a védelmi minisztérium mintegy 150 milliárd sékel értékben vásárolt katonai felszerelést. (MTI)

A közösségrombolás terve

Kelemen Hunor publicisztikája

Régi hibánk nekünk, politikusoknak, hogy nem mindig tudunk egyszerűen fogalmazni. Gyakran belebonyolódunk az adminisztratív nyelvezetbe, eltévedünk a részletekben, a csattanót magyarázzuk ahelyett, hogy a vicc elejével kezdjenek. Ez most a legkevésbé sem vicc, de kezdjük az elejéről.

Az USR leporolta Băseescu régi tervét, és az elmúlt hetekben a parlament elé terjesztette. Ők így akarják megmenteni Romániát. A jelenlegi 41 megyéből 8-at hoznának létre, teljesen megváltoztatva az etnikai arányokat és felülírva a történelmi hagyományokat. Ezenkívül a városok és a kistérségek számát is csökkentenék, 20 ezer lakos alatt megfosztanák a településeket a városi rangtól, a községeknek pedig 3000 lakost írnak elő. És ezek csak a legdrasztikusabb intézkedések.

Évekkel ezelőtt Băseescunak volt ez a terve, több „problémát” akart megoldani vele: többet köztét a magyar közösségek gyengítését. De ha a gyökereit vizsgáljuk, bizony Ceaușescu éppen fél évszázados „szisztematizálásáig” tudjuk visszavezetni az USR mesterkedését. Ez volt a falurombolás hivatalos neve, és hasonló volt a célja is. Legyen kevesebb település Romániában. Most nem bulldózereket vetnek be, „csak” jogszabályokat. De a cél ugyanaz: a közösségrombolás.

Miért baj az, amit elterveztek?

Először is megszűnnének a magyar többségű vagy jelentős magyar lakossággal rendelkező megyék. Ennek következményei katasztrofálisak lesznek: magyar intézmények szűnhetnek meg, korlátozzák a hivatalos anyanyelvhaszná-

latot, és a polgárok számára az ügyintézés nehezebb és drágább lesz. A teljes politikai kiszolgáltatottságba taszítanák az erdélyi magyarokat.

A mi közösségünket érintő problémák csak számunkra fontosak. De vajon a román nemzetiségű polgároknak miért lesz jó, ha több száz kilométert kell majd utazniuk ügyeket intézni?

Ez az ostoba terv egyértelműen a helyi közösséget akarja elszorítani, a magyarokat pedig különösen sújtani. Megszűnnének a szórványban a kis magyar szigetek, amilyen Szék vagy a hagymájáról híres Szilágypercésen. Megszűnne a magyar többség a besztercei Árpástón vagy a máramarosi Hosszúmezőn, és folytathatnám a sort.

2011-ben megakadályoztuk az akkori hasonló kezdeményezést. Mert volt hozzá erőnk és befolyásunk. Most újra ellen kell állnunk az erőszakos központosításnak. Ehhez pedig a magyarok egységes kiállására és támogatására van szükségünk.

Most, amikor újra beleszólhatunk abba, hogy kik vezessék az országot az év végétől, gondoljunk a feladatainkra és a felelősségünkre is. Én arra kérek mindenkit, hogy döntsünk józan eszszel, hogy az ostor ne rajtunk, magyarokon csattanjon, ezúttal sem!

Mellrákszűrés Bethlenszentmiklóson

Orvosi tájékoztatás anyanyelven a szórványban

Nagy-Bodó Szilárd

A Jövők a Szórványban Egyesület idén november 16–17-én második alkalommal szervezi meg Bethlenszentmiklóson az anyanyelven zajló egészségügyi kampányát, valamint egy ingyenes mellrákszűrést. Utóbbira az érdeklődőknek előzetesen regisztrálniuk kell az egyesület Facebook-oldalán megtalálható űrlap kitöltésével.

A Jövők a Szórványban Egyesület idén március 8-án már szervezett egy tájékoztató és szűrőprogramot Bethlenszentmiklóson.

Akkor Bodoczi Annamária, a Jövők a Szórványban Egyesület életre hívója és vezetője úgy nyilatkozott a Magszol portálnak, hogy egy különleges, a környéken rendhagyónak számító eseményt szerveztek. Március 8-án, nőnapkor az a szokás, hogy a szebbik nem képviselőit virággal, ünnepi vacsorával és kedves szavakkal köszöntik, de az egyesület akkor azt szeretne volna, hogy a nők figyelme az egészségük megőrzésére irányuljon. Ezért tartottak akkor magyar nyelven tájékoztatást és mellrákszűrést.

Ugyanakkor nemcsak egy nap kell odafigyelni a nőkre, és ők sem csak egy napig kell odafigyeljenek az egészsé-

gükre, hiszen Romániában minden órában mellrákkal diagnosztizálnak egy nőt. Ez a statisztika is rávilágít a rendszeres egészségügyi szűrővizsgálatok és az egészséges életmód fontosságára. A november 16–17-i esemény alkalmából ismét ellátogat Bethlenszentmiklóstra a Promedical Center főorvosa, dr. Terza Livia-Mária főorvos, az ő irányításával a bethlenszentmiklósi református egyházközség gyülekezeti házában ultrahangos szűrővizsgálaton vehetnek részt a nők.

Dr. Terza Livia-Mária

Anyanyelvű egészségügyi tájékoztató és mellrákszűrés

2024. november 16-17. a Bethlenszentmiklósi Református Egyház gyülekezeti házában

PRO MEDICAL CENTER

JÖVŐK A SZÓRVÁNYBAN

RMDSZ

BETHLENSZENTMIKLÓS

Csép Éva Andrea:

A több gyermeket nevelő szülők kapjanak több adókedvezményt

Az RMDSZ az általa kidolgozott Józan ész programján keresztül szeretné megvalósítani azokat a család- és ifjúságtámogató intézkedéseket, amelyek kiszámítható jövőt, erős közösségeket, megfelelő élet- és munkakörülményeket biztosítanak a családoknak, pályakezdő fiataloknak. A program részleteiről Csép Éva Andreával, az RMDSZ Maros megyei képviselőjelöltjével, a szociális és családpolitikai reformok egyik legaktívabb támogatójával beszélgettünk.

– Esélyt és támogatást a fiatal családoknak! – ez a szlogen tartja azokat az elképzeléseket, amelyekkel az RMDSZ segíteni szeretné ezt a társadalmi csoportot. Kifejtene ezt bővebben, milyen intézkedésekre gondoltak?

– A romániai demográfiai adatokat nézve, sajnos, kritikus helyzetbe kerültünk. 2019-ben 215 ezer, tavaly már csak 155 ezer gyermek született. Maros megyében a születések száma közel 1200-zal kevesebb, mint öt évvel ezelőtt. A megye lakossága tíz év alatt több mint 30 ezerrel csökkent. Ez több mint Szászrégen lakossága. Mindemellett évente legalább 50 ezren hagyják el az országot, ami annyi, mint Sepsiszentgyörgy teljes lakossága. Az elmúlt 30 évben 6 millióan vándoroltak ki Romániából. Ha ez a tendencia folytatódik, 2050-re kevesebb mint 15 millióan maradunk az országban. Ez a negatív mutató minden területen érezhető hatását, elsősorban a gazdaságban, hiszen egyre kevesebben járulnak hozzá az ország fejlődéséhez.

– Ön a parlamentben a szociális védelemmel, családtámogatással és a nyugdíjasok

képviselésével foglalkozik elsősorban. Számos, a szociális védelmet érintő törvénymódosítás, új törvényjavaslat köthető a nevéhez. Elmondaná, milyen intézkedéseket hozott az RMDSZ kormányon a családok védelmében?

– Kormányzati pozícióban konkrét lépéseket tettünk a családok támogatására és a gyermekvállalás ösztönzésére. Az RMDSZ kezdeményezésére létrehozták a Családügyi Minisztériumot, vissza nem térítendő támogatásokat és kamatmentes kölcsönöket biztosító programot indítottunk a fiataloknak és fiatal családoknak. Ilyen pl. a gyermekvállalást ösztönző Family Start program, amelynek keretében kedvezményes kamattal vehető fel hitel tízéves futamidőre. Emellett elindítottuk Románia történetének legnagyobb bölcsődeépítési programját, amely több mint 250 új, korszerű bölcsőde felépítését tűzte ki célul.

Marosvásárhely két bölcsőde építésére is pályázott, amely több mint 150 fiatal család számára jelentett volna segítséget, ha megépül. Maros megyében összesen 23 bölcsőde működik, amelyek 1054 gyereket tudnak befogadni, de ha a közelmúltban nem nyitnak volna egyházi bölcsődék, a helyzet sokkal drámaibb volna a helyhiány miatt. Sajnos, miután kiszorítottak a kormányból, a családtámogatási programok nagy része megszűnt, a kormány most éppen a bölcsődeépítésen akar spórolni.

Az RMDSZ felelős politikusi számára a családok támogatása mindig is prioritás marad. Ha kormányra kerülünk, sokkal könnyebben tudjuk megvalósítani a fiataloknak és családoknak szóló javaslatcsomagunkat. Amennyiben

nem kerülünk be a kormányba, akkor parlamenti ellenzékéből fogunk dolgozni minden törvényjavaslatért, jogszabálymódosításért, amely a szociális ellátórendszert, a családpolitikát vagy a demográfiai mutatókat érinti. Mi komolyan gondoljuk a fiatal családok támogatását. Nemcsak politikai nyilatkozatok szintjén törődünk a következő generációval, hanem konkrét intézkedéseket javasolunk, amelyek segítik a fiatalokat abban, hogy itthon, a szülőföldjükön alapítsanak családot, tervezzenek jövőt.

– Milyen új családtámogatási intézkedéseket tervez az RMDSZ, ha kormányra kerül?

– Elsősorban szeretnénk csökkenteni az adóterheket. Kapjanak több kedvezményt, és fizessenek kevesebb adót azok, akik több gyereket vállalnak. Például: egy három gyermeket nevelő anya 10% helyett fizessen csak 5%-os egészségügyi hozzájárulást (CASS-t). Ez a Maros megyei 3.500-4.000 lejes átlagbéréket tekintve akár havi 300-350 lejes többletbevételt is jelentene a családok számára. Emellett elengedhetetlen, hogy a bölcsődeépítési programot folytassuk. Marosvásárhelyen meg kell háromszorozni, azaz a jelenlegi 429-ről 1200-ra, míg a megye többi részén legalább duplázni kellene a bölcsődei helyek számát, azaz a jelenlegi 1000-ról 2000-re kellene emelni.

– Az RMDSZ-nek vannak még további fontos családpolitikai javaslatai, például a szülők munkába való visszatérésének támogatása.

– Igen, nagyon fontos, hogy támogassuk az édesanyákat abban, hogy visszatérjenek a munkaerőpiacra, ez egyben azt is jelenti, hogy

támogatjuk a távmunkát és a rugalmas munkaidőt. Vissza nem térítendő állami támogatásokkal segítjük a vállalkozni akaró szülőket. Ezenfelül el szeretnénk törölni a rész munkára kirótt többletadót. Azaz, ha valaki 2 órát dolgozik, akkor ne 8 órát fizessen adót. Elfogadhatatlan, hogy az állam azokat bünteti, akik dolgozni akarnak. Az állam végezze a dolgát, büntesse az ügyeskedőket, segítse az ügyeseket, dolgozni akarókat.

– A demográfiai helyzetet jelentősen befolyásolják a fiatal családok lakhatási nehézségei is. Milyen javaslata van erre az RMDSZ-nek?

– Országszerte jó minőségű és megfizethető lakást kell biztosítani a gyereket nevelő családoknak, a pályakezdő fiataloknak és az alacsony jövedelműeknek. Célunk, hogy 2035-ig 100 ezer önkormányzati bérlakást építsünk. A jelenlegi adatok szerint Maros megyében mintegy 1200 ilyen bérlakás található, ebből lakosságárányosan a

legkevesebb Szászrégenben és Marosvásárhelyen. Szászrégenben 500 lakosra, Marosvásárhelyen kb. 300 lakosra jut egy ANL-s lakás. Marosvásárhelyen minden évben 50-100-nál többen igényelnek lakást, mint amennyi „felszabadul”, így a fiatal családoknak hosszú éveket kell várniuk a lakásra.

– Mit üzen a Maros megyei választóknak?

– Mi, az RMDSZ olyan Maros megyét és olyan országot szeretnénk, ahol minden család számára elérhetőek a támogatások, megfelelőek a lakhatási körülmények, és minden gyereknek jut bölcsődei hely. Meggyőződésünk, hogy a családok és a fiatalok támogatásával lehet lefektetni egy ország stabil alapjait. Olyan jövőt szeretnénk építeni itthon, Romániában, ahol minden generáció biztonságban érzi magát, és ahol erős, megtartó közösség várja a hazatérőket.

– Nincs más lehetőségünk, győznie kell a józan észnek!

Színés Világ

XXI. évf. 45. (935.) szám, 2024. november 8., péntek

Antal Domokos és fia, Zoltán művészete

A vitrálüveg-restaurálás mesterei

Mindig jólesik megtapasztalni, hogy vannak emberek, akik fölött észrevétlenül suhan el az idő, és a mögöttük lévő út sokadik „kilométerköve” után sem veszítenek lendületükből, tettrekészségükből. Antal Domokos, az egykori számológépgyár nyugalmazott műhelyfőnöke, lelkes iparművész, hivatalos engedéllyel rendelkező vitrálüveg-restaurátor pontosan ilyen.

Nagy Székely Ildikó

Páratlan kísérletezőkedvvel megáldott, 85. életévében járó olvasónk már többször szerepelt lapunkban, legutóbb 2022 tavaszán mutattuk be üveglapokból készített alkotásait és más, egyedi tervezésű és kivitelezésű műtárgyait (Szer Pálósy Pirokska: *Vitrálüvegtől a lapos domborműig*, 2022. május 17.). Idén valamikor október elején újra felkereste szerkesztőségünket, hogy meséljen néhány, eddig nem említett munkáról, élettörédekről és a műemlék épületek ólomüvegeinek újjászülésében nem olyan rég még vele együtt dolgozó fiáról, az aranykezü Antal Zoltánról.

– A fiannak a lelkében van a művészet, ezt már gyermekkorában észrevettem – kezdett közös történetükbe az édesapa. – 2005-ben a

magyarországi Fóton tanultuk ki együtt a díszüvegekészítés és -restaurálás mesteriségét. Az országban én kaptam meg elsőként a kulturális minisztériumtól a hivatalos engedélyt műemlék épületek vitrálüveglapjainak restaurálására, Zoltán pedig másodikként. Több nagyszabású közös munkánk volt a fiammal az évek során. 2007-ben a marosvásárhelyi Kultúrpalota Róth Miksa által készített munkáit újítottuk fel, 2008-ban a néhai Kovács Sándor főesperes felkérésére a székelyudvarhelyi ferencesek templomának ablaküvegeit restauráltuk. Miután a főesperest Kolozsvárra helyezték, meghívott minket a Szent Mihály-templom sok évszázados ólomüvegeinek felújítására. Erről a helyi napilap, a Szabadság 2011 nyarán címdalra számolt be. Abban a június 11-i cikkben arról is említést tesznek, hogy a fémemelvény, amin dolgoztunk, a déli oldalon, a Mátyás-szoborcsoport mögött támaszkodott a támfalnak. Két évet töltöttünk a kincses városban, 2012-ben a kolozsvári piarista templomnál is akadt munkánk. Egy évvel később a segesvári evangélikus templomhoz hívtak, 2014-ben pedig a Suceava melletti kacsikai római katolikus plébániához. Emellett magánmunkáink is bőven kerültek, amikor nem restaurálni kellett, hanem valami újat alkotni, például egy ház nyílászáróit díszesen festett vitrálüvegre cserélni. A fiannak közel félszáz ilyen munkája volt.

Fotó: Karácsonyi Zsigmond

„Remélem, hogy visszatalál...”

Megannyi derűs pillanatkép villan fel a mesélőben, majd hangja komorabb árnyalatra vált.

– Egy ideje minden megváltozott. Mostanában a mi mesteriségünk nagyon „bárányfelhős” korszakát éli. Mivel jó kereseti lehetőségnek számít, sokan kellő szakértelem nélkül vágnak bele, a fiannak pedig ez elvette a kedvét az egésztől. Pedig kivételes tehetség. A vitrálüveg szerkezetét úgy tervezik meg, hogy az esztétikailag ne legyen zavaró, sőt ékesítse az üveget. Az ólomüveg belső részét környezetvédelmi okokból cinezni kell. A fiam ezt a műveletet olyan precizitással végezte, hogy szemem-szám távra maradt. A szakma felhígulása miatt azonban hallani sem akar már a vitrálüveg-restaurálásról, helyette taxizással keresi a kenyerét. De én még nem adtam fel a reményt, hogy egyszer visszatér a hivatáshoz, amire született – tette hozzá Antal Domokos, akinek életében hasonló – bár nem önként előidézett – változás állt be az utóbbi időben. Két évvel ezelőtt az iparművész egy bérelt műhelyben fogadta lapunk munkatársát, Szer Pálósy Pirokskát, a bérleti szerződést azonban azóta felmondta a tulajdonos. A mindennapjait meghatározó kreatív munkát Antal Domokos mégsem adta fel, mi több, egy egészen új, más ötlete is született.

Újságregény lapszámainkból

– Mióta előfizetője vagyok a Népszávnak, minden hónap lapszámait külön dossziéban őrzöm. Ezekben az újságokban sok kéz és sokféle észjárás nyoma megtalálható, ezért tartom

őket különösen nagy becsben. Az első oldalra rendszerint ráírom, hogy milyen hangulat jellemzi a szóban forgó kiadványokat. Ha valaki végigolvassa egy hónap lapszámait, rengeteg adat kerül a birtokába az adott időszakról. Ebből kiindulva, ha lesz rá elég időm, egy újságregényt szeretnék összeállítani. Néhány barátomnak már meséltem a tervemről, és valamennyien remek ötletnek találták – osztotta meg velünk elképzelését hűséges olvasónk.

Antal Domokos alkotókedvét a fotózásban is kiéli, tagja a Romániai Fotóművészek Szövetségének, és az anyaországi Magyar Fotóművészeti Alkotócsoporthoz Országos Szövetségével is kapcsolatban van. Az általa megörökített pillanatképekből párat – például a küküllővári kastélyról és a bözödi tórol készültet – szerkesztőségünkbe is elhozott. De emellett egy másik fényképpel is meglepett, annak a saját maga alkotta lámpának a fotójával, amelyet 2000-ben, a millennium évében a magyar Országházba személyesen vitt el. Orbán Viktor első miniszterelnöki mandátuma idején a kormányfő dolgozószobájába szánta, de mivel a művészi igénnyel készült tárgyat Orbán titkára vette át, nem volt lehetőség a személyes találkozáásra. Egy későbbi, 2001. július 1-jén kelt levelében Antal Domokos egyebek mellett így indokolta ajándékát, amelyen a magyar történelem megannyi jelképe felfedezhető: „Ennek a lámpának sugallnia is kell bizonyos hangulatot (...) mely a szellem, az értelem által teremtett világosságra is utaljon”. Ez a lényeglátó, tiszta fény járja át ma is Antal Domokos mindennapjait. Szívvel kívánjuk, hogy sikerüljön ezt még sokáig megőriznie!

A természet kalendáriumuma (DCXLII.)

Kiss Székely Zoltán

*Megyünk a csillogó avarban,
görgetve lábunk bokáig.*

Hete alig van, hogy barangoltam két kis-unokámmal az ezer színbe öltözött, de levél-szoknyáit lassan veszítő őszben. A csupaszkodó bokrok árnyéka, mint valami röntgenfelvétel a csontvázat, lassan tárta fel az alkonyati erdő téralakító művészetét.

Akkor ért hozzám, a hulló levelek mámorán át, **Anavi Ádám** édes-bús verse, **Az ősz marasztalása**:

*Szép hosszú ősz – kopottak álma,
maradj meg nekünk még sokáig.*

*Hadd játsszanak tarlón a fűrjek,
virulj kalinka, még ne kókadj!
Termékeny ősz, az elmúlt nyárért
szerelmeseknek még adós vagy.*

*Sok lány számítgat bő szüretre,
hogy megvegyék az új kelengyét,
cukrozd meg fényeddal a szőlőt,
hogy mustja edesebb legyen még.*

*Ne hagyd: a faggal cinkosult szél
a fákat csupasszá cibálja.
Maradjon fenn a jegenyének
csúcsán a lombos bóbítaja.*

*Csikésszenek kamasz legénykék
hegyoldalon, gyümölcsös kertbe,
célozzák le a bújó diókat,
amit karó meg szél se vert le.*

*Hadd vívjanak meg érte bottal,
ha összekapnak tán egy körtén. –
...A fák lerongyolt páholyukból
irigykednek e harsány csörtén.*

*Hát készülünk rá... Hiszen, ha jön
a tél, hiába is rejtőzünk.
Megyünk a csillogó avarban. –
Ne hagyj még el, szép hosszú őszünk.*

E fohással indulok újra útnak november ösvényein, itt-ott megállva. Ha kedved tartja, jer velem, kedves Olvasóm!

Meg is állok november 8-án: 1980-ban e nap halt meg Egerben a Kolozsváron született **Szökefalvy-Nagy Zoltán** kémikus, a magyar kémia történet első mestere. 1939-ben szerzett vegytan-teremtő szakos tanári oklevelet a Szegedre menekült **Ferenc József Tudományegyetemen**. 1939-1942 között a Kolozsvárra visszatért egyetem ásvány- és kőzetan tanszékén volt gyakornok, tanársegéd, majd a nagyváradi hadapródiólában kémia tanár. 1949-ben került Keszthelyre, ahol a gimnázium igazgatója és tanára volt. 1952-ben hívták meg az **Egri Pedagógiai Főiskola** kémiai

tanszékének vezetőjéül. Főként az ásvány- és kőzetan oktatásával foglalkozott. 1957-ben jelent meg első kémia történeti dolgozata, melyet közel száz szak- és ismeretterjesztő cikke követett. 1970-től tartott kémia történeti előadásokat a **Debreceni Tudományegyetemen**. Élete végén tagjaul választotta a **Nemzetközi Tudománytörténeti Akadémia (Académie Internationale d'Histoire des Sciences)** is.

November 8-án, 1978-ban került tanzán föld Arushában **Sáska László** orvos és természetbúvár koporsójára. Orvosi tanulmányait Budapesten és Bécsben végezte. Az isaszegi körzeti orvos 1931-ben kerekedett fel, s Olasz Szomáliföldön telepedett le. Később **Hailé Szelasszié** abesszin császári család orvososa lett, s megszervezte az abesszin hadsereg egészségügyi szolgálatát. Innen Arushába ment, ahol évtizedeken keresztül gyógyította a maszaj és kikuju törzs tagjait. **Eletem Afrika** című önéletrajzi ihletésű művének első kiadását 1969-ben a bukaresti **Iffjúsági Kiadónál Xántus János és Dáné Tibor** gondozták. Gyűjteményeit szülővárosa természettudományi múzeumának szánta, az anyag egy része meg is érkezett Nagyenyedre...

November 9. E napon született 1875-ben Nagyváradon **Moskovits Miklós** szerves kémikus. Bécsi, charlottenburgi és budapesti tanulmányai befejeztével 1898-tól a nagyváradi szesz- és élesztőgyárban dolgozott, ahol több jelentős találmányát alkalmazták. Erről még **Ady Endre** is ír a **Pusztul a ló tusz** című versében:

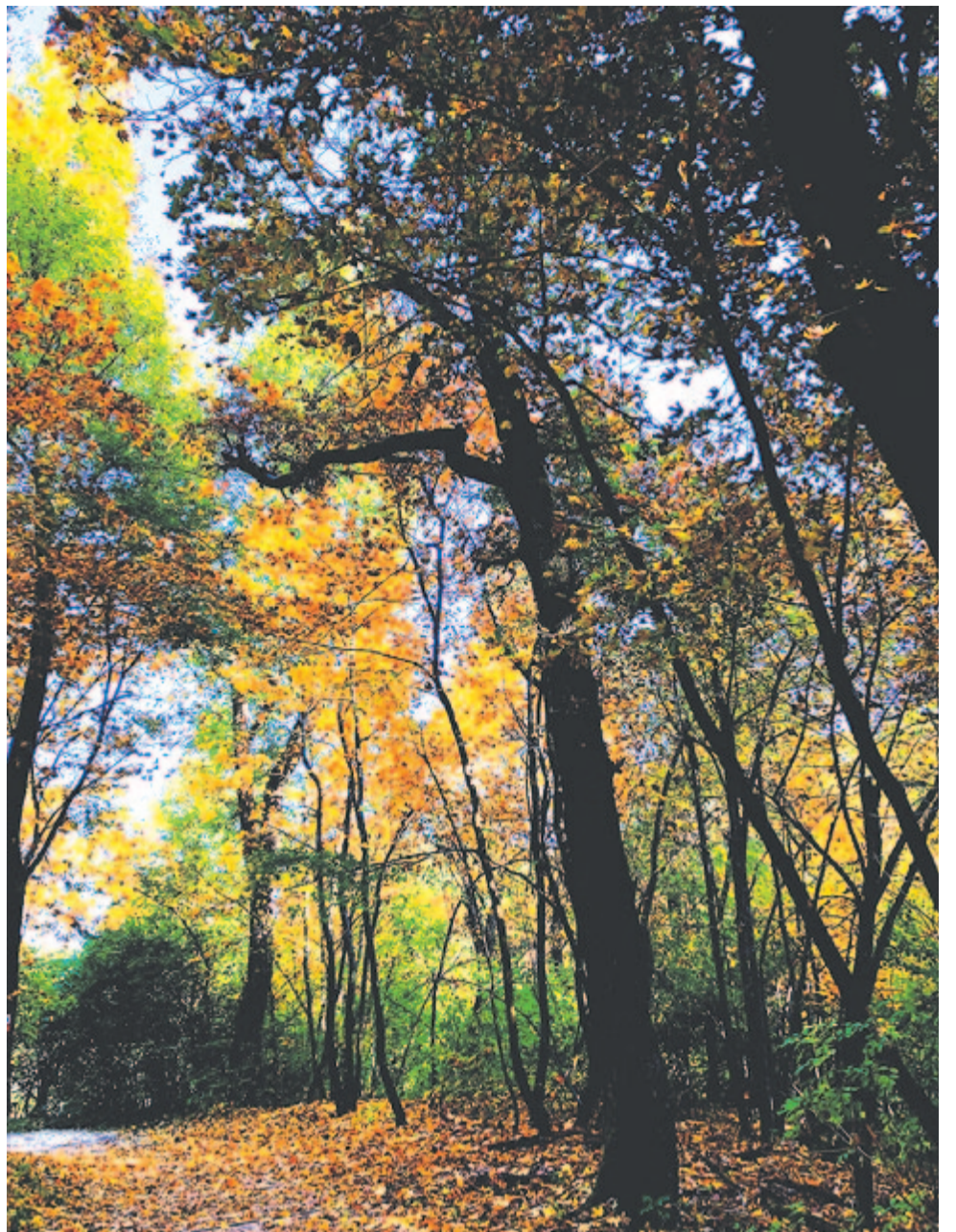
*(...) A Nymphaea thermáliból
– Amint tudósítónk jelenti –
Néhány év múlva csokrot nem köt
Nagyvárad táján senki, senki!...
(...) Tenyészése máris sovány
S ami még terem, fölhasználja
A modern ipartudomány.
Ami virágot összeszednek,
Az mind földolgozásra vár;
Ugyanis likórt gyárt belőle
A Moskovits Mór s Fia gyár...*

Az élesztőgyártás megreformálása után szabadalmaztatta a benzinmotorok alkoholtartalmú üzemanyagának (benzin-alkohol-aceton elegy, „motalko”) gyártási eljárását. Aztán... Budapestre kényszerült. Megalapította az első magyar oldószergyárat; részben saját szabadalma alapján butanol-aceton gyárat létesített. Utolsó éveiben növényvédő szerek gyártásával is foglalkozott.

November 11. Márton napja. **Szent Márton** Pannóniában, Savaria városában született. Mivel **Constantinus** és **Julianus** császárok idején elrendelték, hogy a veteránok fiai harcoljanak az atyák helyett, Márton tizenöt évesen legionárius lett, bár akkor már régóta keresztény módra élt, s nemigen szerezte a zord, kegyetlen katonai életet.

A **Szent Márton lúdja** voltaképpen egy régi római étkezési szokásnak, illetőleg hagyománynak a továbbélése. **Aesculapius** ünnepén, amely éppen erre a napra esett, liba került az asztalra. A monda szerint a Capitolium lúdjai ébresztették föl a fáradt őrséget, amikor a gallok a várost éjszakának idején el akarták foglalni. Innen a lúd megtisztelő **avis Martis** neve, amelyből könnyen formálódott az **avis Martini** megnevezés. Ehhez utólagos legendai magyarázatot is költöttek: Márton alázatból a ludak óljába bújó, hogy püspökké választása előtt kitérjen. Ezek azonban gágogásukkal elárulták, és így kénytelen volt a püspökséget elvállalni. A szombathelyi egyházmegye kispapjai a szent patrónus napján hagyományosan Márton lúdját ettek és bort ittak rá.

A bornak **Szent Márton** a bírója – tartja a mondas.

„Megyünk a csillogó avarban, görgetve lábunk bokáig”

Egy kalendáriumi regula szerint „**Márton napján ha a lúd jégen jár, akkor karácsonykor vízben poroszkál**”. S ennek az időjárás-jóslatnak van is némi igazságtartalma. A természettel bensőséges barátságban élő ember majdnem olyan jó meteorológus, mint az állatok. Bizonylatként álljon itt egy kis írás **Áprily Lajostól**:

Meteorológusok

Hogy a levelibéka sűrű megszólalása a lombok között, a muslicák örvénylő tánc a levegőben, vagy a szünyogok tolakodó viselkedése esőt jósol, sokan megfigyelték. De aki sokat jár a természetben, más jós-jelenségekkel s más értesülésekkel is találkozhat.

A havasi út mellett lakó Lázárral, a falu leghíresebb székely vadászával és pisztráng-horgászával jártam egyszer a fenyvest. Medvékről és angol vadászvendégeiről beszélt nekem. Egyszer csak megszólalt az a messzire hangzó madár-rikkantás, melyet gyermekkorom óta nem hallottam.

– **Fekete harkály** – szólaltam meg, s képzetelemben már megjelent a piros sapkás, hatalmas csőrű, gyönyörű madár.

– **Az. Fekete horokáj** – ismételte a szót Lázár a maga nyelvén.

Újabb rikkantás hallatszott, válasz is érkezett reá.

– **Mindig így nyugtalankodik** – folytatta Lázár –, **ha időváltás készül. Megfigyeltem.**

Ha pedig Lázár megfigyelt valamit, az úgy is volt.

Itt, a mi gyümölcsöseinkben sohasem járt fekete harkály. Fenyvesregetegek madara. De annál több van rokonából, a kisebb testű zöldharkályból. Klü-klü! – hasít bele a tavaszi csendbe a hang, s már látod, hogyan száll „gírlandozó” hullámos repüléssel egyik fatörzstől a másikig. Klü-klü! – válaszol a társa, s van olyan nap, hogy egész estig halod a hangjukat. Fény van benne, tavaszi fény. Megfigyeltem, ha nem is lázári magabiztossággal: a zöldharkály „nyugalankodása” is időváltást jelent...

Az ősz viselkedéséből találgatni szokták: milyen telünk lesz.

– **Az idén korán jön a tél s szigorú lesz** – mondta egy tapasztalt, öreg kisoroszi ember.

– **Miből gondolja?** – kérdeztem.

– **Abból, – felelte, – hogy a giliszta már mélyre húzódott a földbe. Tegnap ástam.**

A visegrádi erdősz így informált:

– **Nagy telünk lesz. A napokban meglóttunk egy rókát. Olyan vastag bundája volt, amelyt soha az életben nem láttam.**

Én pedig kimentem két unokámmal – november volt – a házunkkal szemben fekvő hegyoldalba. A bokrok alatt sárgán világított a száraz lomb, a bokrok fején az iszalag vattaféher, bolyhos termése lengedezett. Hirtelen mókust pillantottunk meg a földön. Megszoktuk, hogy a fűrge kis állat ilyenkor felmenekül az első fára. De ez nem így tett. Futott-futott előtünk az út menti bokrok között, s még bukácsolt is közben. Utánaszaladok, s majdnem elérem. És mit látok? Nagy iszalag „vattacsomót”, valóságos labdát tart a két „kezében” s azzal igyekszik előre hátsó végtagjain. Ezért nem tud felszaladni a fára, s ezért halad olyan bukácsolva. Egy kis ügyességgel talán el is foghatnók. De hagyom, hogy tovább bukácsoljon. Hagyom, hogy vigye azt a vattacsomót az odváig s bélelje ki vele jól. Mert az a kis bájos meteorológus valamit érez, s azt szeretné, hogy nyugodt legyen a téli álma.

– **Nagy telünk lesz** – mondom a két unokámnak.

S az is lett. Hetekig át lehetett járni a befagyott Duna jegén a szigetre...

A múlt évben pedig ezt mondta nekem ismerősöm, a Duna egyik fő-halásza:

– **Enyhe lesz a tél.**

– **Honnan tudja?** – kérdeztem.

– **Soványak a halak.**

– **És mi köze van a halak soványságának az időjáráshoz?** – kíváncsiskodtam.

– **Megfigyeltem** – mondta ki az öntudatos lázári szót –, **hogy amikor nagy tél közeledését érzi, nagyon mohó a hal, sokat eszik. Hisszálja magát, előkészíti a testét a hosszú télre. Most pedig sovány.**

Bizonytalankodtam: higgyek-e ennek a megfigyelésnek. De figyeltem az időjárását. A halaknak igazuk volt. Enyhe volt a tavalyi tél.

Tisztelet tehát az időjós állatoknak, akiknek nem téved a meteorológiai jelentése.

Mai utolsó megállónk 1887. november 17. E napon látta meg a napvilágot az a költőnk, aki nemcsak csodálta, de mélyen értette is a természetet.

Maradok kiváló tisztelettel.

Kelt 2024-ben, 129 évvel azután, hogy **Wilhelm Conrad Röntgen** felfedezte az X-sugarat

Épített örökségünk

Lippa vára

Lippa Aradtól bő harminc kilométerre keletre, a Maros bal partján fekszik. Nevének eredeti formája az ósszláv lipova, vagyis „hársas hely”. Német neve a magyarból, román neve a szerbből származik. Először Lipwa néven 1315-ben vagy 1316-ban említik. Várát valószínűleg IV. Béla emeltette a tatárjárás után. 1285-ben visszaverte Nogáj tatár kán ostromát. Károly Róbert alatt nagy fontosságú várossá fejlődött, 1315 és 1317 között a király gyakran tartózkodott itt. 1325-ben ferences kolostort alapítottak benne. 1333-ban Arad vármegye legnagyobb városa volt. 1440-ben, a solymosi uradalom tartozékként Hunyadi János szerezte meg.

Nagy-Bodó Tibor

Erdély egyik nagy fontosságú városa

Aradtól bő harminc kilométerre keletre épült a középkori Erdély egyik nagy fontosságú városa: Lippa. Egyes vélemények szerint IV. Béla király építtette az 1241. évi tatárjárás után.

IV. László uralkodása alatt olyan jelentékeny erősséggé vált, hogy 1285-ben a tatárok nem tudták bevenni. Okleveleinkben azonban csak 1324-ben tűnt fel, amikor Szécsényi Tamás erdélyi vajda volt a várnagya.

A város jelentősége a középkorban olyan mértékben növekedett, ahogy Arad városáé csökkent. Különösen Károly Róbert uralkodása alatt fejlődött, hiszen 1315 és 1317 között gyakran tartózkodott a királyi udvar a városban. Külön meg kell jegyezzük, hogy a király itt adott ki több oklevelet, köztük azt, amelyben a város az első privilégiumait kapta.

1446. 10. 02. Berekszői Hagymás László és Miklós lemondtak Lippáról, és Solymosról Hunyadi János javára.

1446.10.02. Hunyadi Jánosra testálják a várost és a várat

Adományok és tulajdonosok

A fent említett időszak után Lippát hosszú ideig csak ritkán említették. Mátyás király 1459-ben a fogságból kiszabadult Szilágyi Mihály volt kormányzónak adományozta.

1462-ben viszont Giskra János cseh huszita vezér kapta meg, 1463-ban azonban ismét a királyé lett, aki 1473-ban dungelegi Pongrácz Jánosnak zálogosította el.

Kiss Gábor az *Erdélyi várak, várkastélyok* című munkájában tesz említést arról, hogy 1482-ben Castrum Lyppát új adományként Bánffy Miklós aradi és pozsonyi főispánnak és testvérének, Jakabnak adta, akik még beiktatásuk előtt önkényesen elfoglalták a várat, mire Mátyás király 1487-ben meghagyta a nemeseinek, hogy Dóczy Péter és Jaksics István királyi biztosokat segítsék a vár visszavételében. Dóczy el is foglalta a várat, amit aztán a király saját fiának, Korvin Jánosnak adományozott.

Corvin János halála után özvegyét, Frangepán Beatrixot Brandenburi György örgróf vette feleségül, akit II. Ulászló 1510-ben Corvin összes birtokaival, köztük Lippa várával is megajándékozott.

Lippát falakkal és erődítményekkel veszik körül

Brandenburi György utasítására a várost a várnagyok falakkal, bástyákkal és védőművekkel erősítették meg.

„...Lippát, melyet azelőtt semmi várfal sem vett körül – írja Istvánffy –, György Brandenburi örgróf, feleségül véve Corvin János özvegyét, Frangepán Beatrixot, s birtokába véve a helyet, első ízben erősítette meg falakkal és erődítményekkel. Egész élete folyamán csupán ezt az egy jeles tettet vitte véghez, mert különben tékozló és dőzsölő ember volt...”

A fent említett szerző könyvéből derül ki az is, hogy az 1512-ben kinevezett új várnagy, Bodó Miklós, bár letette a hűség esküt, 1514-ben a keresztiesek által körülvárt várat harc nélkül adta át Dózsa György vezérének, Székely Györgynek.

A felkelés leverése után

Szapolyai János szállta meg Lippát, majd 1516. június 6-án Perényi Imre nádornak adta át, aki viszont néhány nappal később ismét elcsérelte Szapolyai Jánossal a sárosi uradalomért.

Szapolyai 1529-ben Lippát a szabad királyi városok sorába emelte, és Buda városának jogaival látta el.

Buda eleste után Szulejmán szultán Izabella királyné és a gyermek János Zsigmond részére Lippát jelölte ki lakhelyül, akik ide is költöztek, magukkal hozva a királyi koronát, a koronázási jelvényeket, melyeket 1542 májusáig őriztek itt.

Fotó – Csergő Éva gyűjteményéből

Ami „Bethlen javaslatára és Erdély szabadságáért” történi

Miután Bethlen Gábor lett az erdélyi fejedelem, a szultán, ahogy elődeit, úgy őt is fel szólította a lippai vár átadására.

Hosszú halogatás után végül is az 1616. évi országgyűlés „Bethlen javaslatára és Erdély szabadságáért” a vár átadását határozta el.

A határozatnak azonban Vajda István lippai kapitány nem tett eleget, és az őrséget is fel eskette az ellenállásra, mire a fejedelem kénytelen volt ostrom alá venni Lippát, és elfoglalása után más várakkal együtt átadta a temesvári beglerbégeknek.

Erről az eseményről írta keserűen Dóczy József:

„...elég keserves és keresztényekhez méltatlan dolog, hogy keresztény kereszténytől a várat elvegye és a töröknek adja, és hogy keresztény keresztényre vívjon a pogány számára...”

Az aradi várnál is fontosabb Lippát a törökök azonnal helyreállították. A falakat, a bástyákat kijavították, megfelelő létszámú őrséggel látták el és biztosan tartották a kezükben.

Amit Cselebi tapasztalt meg

Evljia Cselebi ezt a várat is meglátogatta, és leírása szerint:

„...a Várovahegy – Cselebi így nevezi a város melletti alacsony hegyet – szélénél ötszög alakú erős, kőépítményű szép vár, melynek kerülete körülbelül tízezer lépés... A Maros folyó az északi oldalán levő falat csapkodva folydogál, s mivel e vár némely helyeit megrongálta, erős tömésfal kerítést készítettek oda. Őt kapuja van: északi oldalon Hidkapu... attól kétszáz lépésnyi távolban az Azáb-kapu, attól ötszáz lépésnyi távolban a Vízi-kapu, attól ötszáz lépésnyire a Batalkapu, ... attól háromszáz a Temesvári-kapu, azután kívül van a ... Martalóc-kapu és a Sorompó-kapu. E nagy várnak déli oldalán álló középső vár ötszög alakú, igen erős és szilárd bástyájú vár, melynek kerülete körülbelül ötezer-nyolcvan láb... Ötvenlátnyi, emeletes, erős tömésfala van, nem kőépület, hanem véges-végig fából készült erős palánk vár... Csupán egyetlen keletre néző kapuja..., szép felvonóhídja van. Összesen öt bástyája van... Az új vár kéttornyú, kőépítményű, szép vár, melynek árkában víz folyik. Egy felvonóhídja s csakis egy erős kapuja van... E várban

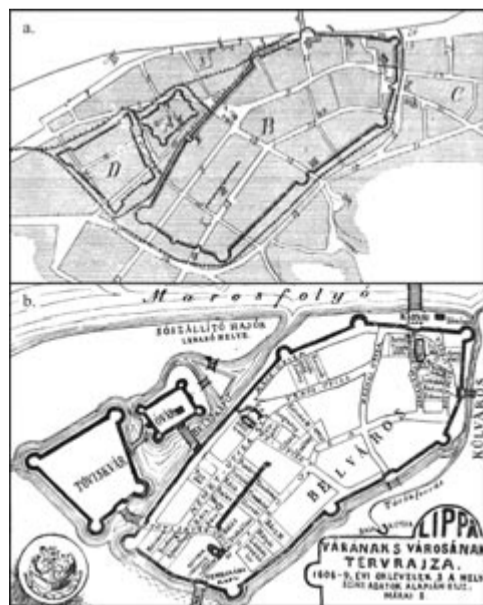
A várat kardcsapás nélkül adják át az ellenségnek

1551-ben Martinuzzi György Ferdinánd királynak adta át a várat, aki Báthori András nevezte ki ide várkapitánynak.

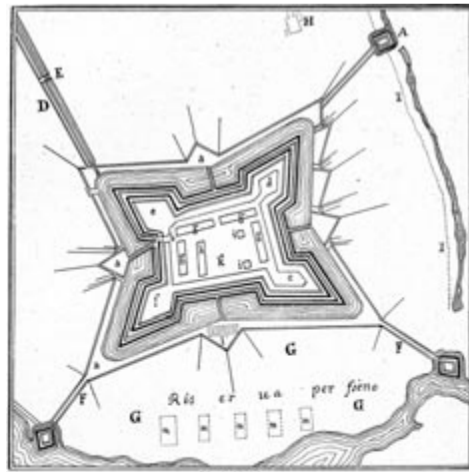
Báthori a török közeledténél híreire a védelmet Gersei Pethő Jánosra bízta, aki a várat egy kardcsapás nélkül adta át az ellenségnek.

Még az év november 1-jén Castaldo foglalta vissza, de 1552 tavaszán ismét a törökök kezére került, akiktől Báthori Zsigmond fejedelem vezére, Simai Borbély György vette vissza 1595 augusztusában.

1600-ban Mihály vajda, 1604-ben Bocskai István, 1605-ben Hasszán temesvári pasa foglalta el, akiktől 1606-ban Petneházy István jenei kapitány vette vissza.

1606

Lippa 1692-ben.

Alas az ottani szög magyarázata: A = temesvári kapu, D = contraccarpo által készített, E = új temesvári kapu, F = kőépítményű Maros és a vár közötti, G = a városfalakhoz és a vár közötti, H = kőépítményű Maros és a vár közötti, I = kőépítményű Maros és a vár közötti, J = kőépítményű Maros és a vár közötti, K = kőépítményű Maros és a vár közötti, L = kőépítményű Maros és a vár közötti, M = kőépítményű Maros és a vár közötti, N = kőépítményű Maros és a vár közötti, O = kőépítményű Maros és a vár közötti, P = kőépítményű Maros és a vár közötti, Q = kőépítményű Maros és a vár közötti, R = kőépítményű Maros és a vár közötti, S = kőépítményű Maros és a vár közötti, T = kőépítményű Maros és a vár közötti, U = kőépítményű Maros és a vár közötti, V = kőépítményű Maros és a vár közötti, W = kőépítményű Maros és a vár közötti, X = kőépítményű Maros és a vár közötti, Y = kőépítményű Maros és a vár közötti, Z = kőépítményű Maros és a vár közötti.

1692

a parancsnokon, imámon és műezzineken kívül senki sem lakik...”

Amit a várról még tudni kell

Kiss Gábor rávilágít, hogy a török által jól megerősített várat Antonio Caraffa tábornagy foglalta vissza 1686. június 21-én, de 1695. szeptember 7-én már ismét a töröké lett.

Ez utóbbi ostrom során a falak annyira megrongálódtak, hogy a törökök nem tartották érdemesnek a kijavításukat, ezért a még álló falakat is lerombolták, és Temesvárra vontak.

Az 1699. január 26-án kötött karlócai béke értelmében Lippa a töröké maradt, és csak 1717-ben került vissza, amikor Löffelholz császári ezredes, aradi várparancsnok a még megmaradt részeket is lebontatta.

A vár maradványaiból a századforduló idején már csak a Maros közelében volt látható egy csekély sánc és a várfal alapjai. A török hódoltság idejére az egykori török bazár árkaós épülete emlékeztet.

Lippa a 19. században

1848-ban a település lakossága a magyar forradalom mellé állt. 1848. június 21-én Atanasiu Desco vármegyei ügyészt választották képviselőjévé a pesti országgyűlésbe. Ugyanebben az évben, november 14-én a temesvári helyőrség egyik különítménye itt verte meg Mária János őrnagy seregét és teremtett összeköttetést az ostromlott aradi várral.

A 19. században a marosi tutajozás fontos állomása volt – idáig úsztatták az erdélyi tutajosok az összefogott szálfákat. A lippai tutajos vállalkozók 1855-ben társaságba tömörültek, és a század folyamán – a hasonló szászregényi társasággal együtt – egyeduralkodóvá váltak a Maroson. Fűrészmalomot tartottak fenn, megszervezték a Hunyad megyei erdőkitermelést és üzemeltették a lippai tutajkikötőt.

A 19. században kézművesei közül a legnagyobb hírnévre a fazekasok tettek szert. Saját céhük 1819-ben nyert kiváltságot. 1828-ban mind a száznyolc fazekasmester a Hafnergassában lakott.

Demján László műemlékvédő építész kiegészítése

Aki nem éli át a történelmet, az talán csak a mesékből, balladákban ismerheti meg. Így mesél nekünk Lippáról és környezetéről is egy kis erdélyi történetet Kemény János báró a *Víziboszorkány* című regényében.

A hajdani kemény kiállítás, területeikért és hazájukért mindig feláldozó itt lakóknak köszönhető a napjainkig tartó örökségeink fennmaradása. Az E. Cselebi írása idején leírt több kaputornyos vár már korábban is fontos gazdasági pontként szerepelt, hiszen a 14. századi Magyarország tíz királyi pénzügyi igazgatású kamarai központjai között szerepel Lippa vára, ami a dél-erdélyi tartomány sóraktárainak, a „fehér arany”-nak nevezett sónak stratégiai központja volt.

Lukáts János (1943) szerint az a táj, az a magyar rög, „amelyeken időnként átgördül a történelem: honfoglalók jönnek, honbitorlók zúdulnak – aztán hosszú időre elcsendesedik a történelem, visszatérnek a mesék és balladák.

De az emlékezet azért a havasok között is hosszú életű és makacs, s ha színezi is a maga módján a valóságot, egy csipetnyi igazat mindig találunk az alján”. Ilyen a mi történelmünk, ez a mi Erdélyünkre velőbe vágóan és fájóan igaz.

* A rendelkezésünkre bocsátott dokumentációkért külön köszönet Keresztes Géza műépítész, műemlékvédő szakmérnöknek; az illusztrációkat, a régi és a mai képeket Roşu Mária és Demján László műemlékvédő építész gyűjteményükből küldték el a szerzőnek.

FEHÉR FEKETE

Szerkeszti: Kiss Éva 1127.

Egy magyar közmondást idézünk a fősorokban.		NYELVBOTLÁS	FELTÉVE MEGSEMMISÍTÉSI JOG	OLASZ HELYESLÉS	BECÉZETT ANTAL	CSILLAG (ANGOL)
		1				I
2	K	FÉLKÉSZI NYELŐCSŐ RÉSZÉ		IPARI TANULÓ KELET (NÉMET)		
		JOSIP BROZ ... (POLITIKUS V.) PORLEPTE		TROMBITAHANG NÉMET NÉVELŐ		
FALUSI ÖREG BÁCSI			RÉGIES ANTE MERIDIEM		NÉMET AUTOJEL ... MARS (EREDJI)	
HUSZÁR-PARANCS			MAGAD TELL-KÁRTYALAP		JUTTAT MÉLY NŐI ÉNEKHANG	
ZAMAT				AUTÓVER-SENYFÉLE RAVASZDI		
HÁLÓSZÖVŐ IZELTLÁBÚ			ÜRES LERI VARJÚ-SZERŰ MADÁR		CSÜNG ZOLA REGÉNYE	
FÖLDET FORGAT GYLKOL			VÁZUNK ANYAGA LAMARTINE VERSE		KILO (RÓV.) PETRARCA MÚZSÁJA	
		ÓKORI INDIAI KIRÁLY PÓKSZERŰ IZELTLÁBÚ			ALÁ TALÁN CSENDES!	
KATONAI TÖMB			FÉRFINÉV (JAN. 17.) TAROL			
BECÉZETT KORTYOLNIVALÓ				LENTI HELYEN KIS MÉRTÉKBEN		
AKKOR INDUL!		MENYASSZONY ELTULAJDONÍT		NUMERO (RÓV.) ORSZ. GYŰL. HELY (1707)		ORRÉRZET
... CE TUNG (KÍNAI POLITIKUS) TE ÉS ÉN			BENT DALOLI AMA PÁRJA		AZ ARZÉN VEGYJELE SZAPPAN-MÁRKA	
		SEZMŰNK RÉSZÉ BENT GYŰRI!			FÉLSZI BENT PÁRATLAN!	
NÖVÉNYI GAZ			KALAPOSNÖVÉNY EGYES!			
L. N. J.	T			MÉLYEN ZÜMMÖG		

A GROUCHO MARX MONDÁSA

című pályázat nyertesei:

Sikó Irma,
Panit, Kenderes u.
Borbáth Judit,
Marosvásárhely, Cutezanței u.

A pályázati rejtvény megfejtése:

AKI AZT MONDJA, ÁTLÁT A NŐKÖN, SOKAT VESZÍT.

Kérjük a nyerteseket, jelentkezzenek a 0265/268-854-es telefonszámon.

Megfejtések
a november 1-jei
számból:

Minirejtvények:

- Pacsirta
- Friderika

Skandi:

Ne kezdj ki olyanal, akinek nincs vesztenivalója.

KOBÁK KÖNYVESBOLT

Marosvásárhely,
Győzelem tér
18. szám,
www.bookyard.ro

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

PÁLYÁZATI SZELVENY		HORATIUS VÉLEMÉNYE							
1	2	3	4	E	5	6	7	8	D
9					10				
11	12	13	14	15		16		17	
19					20				21
22				23		24			25
26				27		28		29	30
G		31	32		33		34		35
37	38		39		40		41	42	43
45		46		47		48		49	50
51			52			53		54	55
E					K			K	57

VÍZSZINTES:

1. Az idézet első része. 9. ... avis (ritka madár). 10. Inger észlelése. 11. Kiárusítás. 16. Unitárius püspök (János). 18. Tiltószó. 19. Le tud győzni. 20. A föld belsejében izzó folyékony anyag. 21. Főnök (biz.). 22. Igaz. 23. Francia rt. (röv.). 24. Francia arany. 25. Színültig. 26. Korszak. 27. Kicsi. 29. Kis áramforrás. 31. Spion. 33. Sepsiszentgyörgy folyója. 35. Indíték. 36. Folyadék. 37. Elektronvolt (röv.). 39. Pólus. 41. Latin csont. 43. Felső társadalmi réteg. 45. Határtalan szett! 47. Fél zsák. 48. Párolgó. 50. Igeképző. 51. Sportoló meze. 53. Ideiglenes nyugta. 54. A négy égtáj egyike. 57. Harapó.

FÜGGŐLEGES:

1. Művészet (latin). 2. Kicsinyítő képző. 3. A füzet régi neve. 4. Vonalt a lap szélén. 5. Férfinév (febr. 25.). 6. A kálium és a rádium vegyjele. 7. Az itteni. 8. Muzsikál. 11. Az idézet befejezése. 12. Királynév Shakespeare művében. 13. A ház szeme. 14. Csonthéjas gyümölcs. 15. Sodrás. 17. Férfinév (nov. 5.). 20. Behajlított tenyér. 21. Szintén nem. 23. Néma síp! 25. Kugli. 27. Harcias nő (ógörög). 28. A kutya háza. 30. Paripa. 32. Kötőszó. 34. Magyar megye. 36. Folyadék ũrmértéke. 38. Női név (júl. 9.). 40. Üres rés! 42. Lyukas sál! 44. Kevert szín. 46. Lényegében stimmel! 48. Töltött atom. 49. Indíték. 52. Q. 53. Falusi apó. 55. Félelem! 56. Állóvíz.

L. N. J.

A pályázati rejtvényben szereplő helyes megfejtéseket 2024. november 21-ig a Népújság címére (Dózsa György u. 9. szám) beküldők közül két személy egy-egy könyvet nyer. A pályázati szelvényt – a pályázat címével együtt – kérjük kivágni és a borítékra ráragasztani.

Amerikai szerzők

1	2	M	3	4	5	W
6			7			
8		9			10	Y
		10			11	
12	13			14		15
16			17		18	
19			20			

VÍZSZINTES:

1. Amerikai regényíró, novellista (Ernest Miller). 6. Attól kezdve! 7. Mózes öt könyve. 8. Függőzár. 10. Megszégyenít. 12. Ógörög törzs. 14. Segítségkérés jele. 16. Férfinév (febr. 27.). 18. Japán dráma. 19. Francia rt. (röv.). 20. Shakespeare-király.

FÜGGŐLEGES:

1. Előre jutás. 2. Női név (jan. 29.). 3. Kortyolnivaló. 4. Szeret dalolni. 5. Görög autójel. 9. Szőlőtámasz. 11. Övezet. 13. A Volgába ömlik. 15. Gléda. 17. Lyukas sál!

VÍZSZINTES:

1. Amerikai novellairó (Francis Scott Key). 6. Menyasszony. 7. Édeni női név. 8. Szót told. 10. Szándékozik. 11. Juttat. 12. Velence ura volt (olasz). 14. Esőben álló. 16. A szimat szerve. 18. Kétes! 19. Halogén elem.

FÜGGŐLEGES:

1. Fatárgy készítése. 2. Közel-keleti állam. 3. El nem ismerő. 4. Kötszerkelme. 5. Elektronvolt (röv.). 9. Spanyol arany. 11. Előtag: levegő. 13. Csatár öröme. 15. Fél zsák! 17. Ráró páratlan!

L. N. J.

John Harvard hagyatéka és Drakula gróf öröksége

Dr. Ábrám Zoltán

Amennyiben Boston város nevét megemlítik, igen gyakran a Harvard Egyetemmel kerül összefüggésbe. Az Amerikai Egyesült Államok legrégebbi városában, az 1630-ban az Angliához közeli partokon, Új-Angliában létesített településen ugyanis néhány évvel később létrejött a legelső amerikai egyetem, amely napjainkban a leggazdagabbak, a legszínelvonalasabbak és legismertebbek közé tartozik. John Harvard hagyatéka mára a létrehozót, a fő adományozót az örökkévalóságba röpitette. Pedig annak idején az igen fiatalon, harmincévesen gümőkórban meghalt férfi nem gondolta volna, hogy közel négyszáz év múltán személyét ilyen nagy kegyben tartják majd, és tisztelik Amerika- és világszerte.

De ki volt John Harvard? Mit alkotott, milyen maradandót cselekedett, hogy neve oly közzismertté vált? Nos, John Harvard semmilyen égbekiáltó tudományos vagy művészi cselekedetet nem hajtott végre igen rövid életpályája során. Több-kevesebb részletességgel annyi írnak le róla, hogy angol-amerikai pap, a Harvard Egyetem létrehozója.

John Harvard szobra a főépület előtt

Némileg ez is túlzás, hiszen nem alapított egyetemet, ráadásul az Újvilágba való megérkezését követő esztendőben már távozott is az élők sorából. Mégis, a szellemi örökkévalóságba jutott. Elsősorban azért, mert alkalmas időben alkalmasat cselekedett, és ezáltal mellé állt a szerencse – még tragikusan korán véget ért élete szerencsétlenségében is. Akkor ajánlhatott fel bőkezű adományt a jogilag frissen megalapított egyetemnek, amikor annak a lehető legnagyobb szüksége volt rá. Jelképesen kifejezve: ő volt a szikra, a kanóc, a fundamentum. Így jött létre a Cambridge Egyetem mintájára a róla elnevezett egyetem, ahol ugyanazokat a sikeres módszereket alkalmazták a tanításban, mint a felsőfokú képzési hagyományokkal rendelkező Angliában. Jelképes hát, hogy a Harvard Egyetemnek helyet adó kis várost átnevezték Cambridge-re.

Manapság Boston és környéke, a külváros avagy előváros, Cambridge a Harvard Egyetem otthona. A belvárosból jócskán akad utaznivaló az ide igyekvő, a nem mindennapi turisztikai látnivalónak is számító egyetem meglátogatását tervező idegen számára. A Harvard Egyetem piros téglás, tipikusan angolos épületei közé belépve, az egyetemi templom előtt elhaladva, a központi épület előtt, pontosabban a dékáni hivatal szobái előtt áll John Harvard ülőszobra. A bronzmű mindkét cipője feltűnően csillogó, fényesre kopott a diákok és az arra látogatók folyamatos simogatása következtében. Ez a szokás abból a hiedelemből ered, hogy szerencsét hoz annak, aki kezével megérinti. Az alapzatra elhelyezett tábla tanúsága szerint a dísztermet (University Hall) 1813–1815 között építették, és azóta jelképe az universitasnak. Az 1884-ben felavatott szobor Daniel Chester French alkotása, a modell Sherman Hoar, az 1882-es évfolyam végzőse volt. Magáról John Harvardról nem maradt fenn korabeli festmény, ezért kinézete gyakorlatilag ismeretlen. A szobor így hát elsősorban a kor divatjának megfelelő.

A szöveg tovább folytatódik, és megtudható belőle, hogy John Harvard (1607–1638) a cambridge-i Emmanuel College hallgatója volt, majd 1637-ben Amerikába vándorolt.

Halálakor a személyes könyvtárát és földtulajdonát a felét a Newtowne kollégiumnak adományozta, amelynek a létrehozásáról 1636-ban rendelkezett Massachussetts törvénykezése. John Harvard nagylelkűsége elismeréseképpen a kollégiumot 1638-ban róla nevezték el, amikor az első diákok beiratkoztak. Amúgy Harvard kultuszát egyéb emlékek is őrzik, például az a Londonból vitt kő, amely 1607. november 6-i megkeresztelésének a tárgyi emléke.

Amennyiben személyes életpályáját elemezzük, John Harvard hirtelen kettőtört életű értelmiségi, aki bizonyára karrierre vágyott az új hazában, de ez nem adatott meg neki. Tragikus sorsú ember, aki csupán harminc földi esztendőnek örvendhetett. Távlabbi léptékben azonban szerencsés ember, aki a legjobbkor érkező jótékonyági érdemei által szándékán kívül valami hatalmasat és rendkívüli mértékben maradandót cselekedett. Talán joggal beszélhetünk Harvard-jelenségről, amikor a szószéken gyakran elhangzó ígére gondolunk, miszerint a jókedvű adakozót megáldja az Isten. Az amerikai kontinens északi felén, az ottani jóléti társadalom szo-

Drakula kastélya

Drakula nélkül nincs Amerika sem. A fél kontinensnyi ország hatalmas szórakoztatóiparának szerves része maga Drakula, hiszen a vérszopó történetetlen figura, Bram Stoker jó előre amerikanizálódott agyának a szüleménye jól megfér a szörnyek, rémek, robotemberek, superhősök nagy családjában. Ahol kiterjedt amerikai szórakoztatóipar van, ott kihagyhatatlan Drakula jelenléte. Draculaland, avagy Drakulaföld – neonfényben vibráló hatalmas betűk hirdetik a kínált izgalmat és a horror nyújtotta élményt, és aki belép Drakulaországba, biztosan női sikolyokban, éles fogak, folydogáló vér és rémületet kiváltó denevérek látványában lesz része.

A világhírű Los Angeles-i filmgyár Universal Citynek nevezett „vidámparkjában”, az Universal Studios Hollywood kínálatában sajnos nincs Draculaland. Az egyes szórakoztató egységek Harry Potter birodalmát, valamint a Simpson családot, Springfieldet, Grut, Pandát, a Jurassic Parkot, a Múmiát és a Transformerst elevenítik fel, és a „halotti sétára” is vállalkozhat a csupa szórakozásra és lazításra vágyó látogató. Mindenki a saját felelősségére, rendkívüli technikai és biztonsági háttér mellett.

Nehogy azt gondoljuk, hogy a várkastély amolyan budapesti elvárásolt kastélyszerű szórakoztatást nyújt vicces és megnevettető megoldásokkal. Mint a valamikori Vidámparkban a körbe-körbe forgó hordó, a szelet fűző karosszék, az emberi alakot viccesen deformáló tükrök labirintusa. Ilyesmirel szó sincs, a fentiek már a maradiság kategóriájába tartozásnak. Itt ennél magasabb röptű szórakozás zajlik, a szó szoros értelmében. Még a kedves családi és gyermekfigurák birodalmában is repülés folyik, szívet dobogtató és agyat tompító módon. Minél nagyobb, azaz többszemélyes járgányokon, mert a látogatóknak így is többet kell eltölteniük sorban állással, mint magával a mutatvánnyal. Szezonban több tízezer látogatnak el az Universal Citybe, felnőttek számára százhoz dollárért. De minden korosztály és minden nemzetiség előfordul. Sok a gyermek, kisgyermek; ők egyelőre csak szokják ezt a

néhol zibvásári, kajaközpontú és a szórakozás műfajában az agresszivitást előtérbe helyező hangulatot.

A gyomormozgások kíméletét előtérbe helyező látogatóknak, de két összerázó repülés között a többieknek is nagyon ajánlott az egykori filmek díszleteihez, különböző forgatási helyszínekhez elvezető egyórás Studio Tour, amely során vízözönt, árvizet és földrengést mutatnak be, mint az adott filmben. Feltétlenül megtekintésre érdemes a háromféle show, amelyeket hatalmas és zsúfolt lelátók előtt tartanak meg napi négy-öt alkalommal, feltüntetett program szerint, bemutatónként néhány ezer néző jelenlétében. A különleges effektusok show-jában sajátos filmkészítési módszereket, technológiákat mutatnak be, szakmai kulisszatitkokba avatnak be. Megtudható például, hogyan filmezte Hitchcock a madarakat, vagy hogyan készült a fáraó díszlete Spielberg filmjében. Igencsak érdekesek a gyakorlati bemutatók: hogyan kell verekedni, milyen kést használnak a kéz elvágásának imitálásakor, miként készül fel a tűzember mutatvány előtt, hogyan jön létre a macimozgás vagy éppenséggel a súlytalanság kiváltása.

Bár nincs Draculaland a világhírű Universal Studios Hollywood szórakozóhelyen, nemcsak Drakula szellemisége, hanem ő maga is visszaköszönt. A filmstúdiók területén, nem messze a Tony Curtis Drive-től (Kertész Tamás utca), az egyik villanyoszlopon az egykori Drakula-film plakátja látható, Lugosi Béla rendezésében. A különleges effektusok show-jában pedig nemcsak a vetítőszerű vampír és vérszopásának tárgya, hanem a „véres jelenetnél” a makettjét is a színpadra tolják a nálunk is egyre népszerűbb, az amerikai fogyasztói stílusú Halloween megtestesítő toklámpás kíséretében.

Szóval, Amerikában szívesen látott vendég Drakula gróf és hasonló életvitelű társai. Közben a magunkfajta erdélyi polgárok úgy érezhetjük, hogy végre vagyunk már valakik a tengerentúlon, amennyiben Drakula szülőhazájából jöttünk.

Remény és segítség

kásrendje alapján bizony gyakran tágra nyitja a pénztárcáját, aki teheti. Még akkor is, ha azért hoz létre alapítványt, hogy a jövedelemadótól részben mentesüljön. Észak-Amerikában történelmi hagyománya van az adakozásnak, szívből vagy divatból, no meg talán azért is, hogy az adományozó tettét és annak mértékét megörökítse az utókor. Az adományozók jegyzékén vagy éppenséggel egy anyagilag támogatott és gondozott pad hátlapján.

Bizony, jó lenne, ha a mi társadalmunkban is elterjedne a Harvard-jelenség, az adományozási jókedv. Hiszen jómódúak közöttünk is szép számban akadnak, és manapság már nem a Nyugattól kellene elvárunk, hogy segítse, táplálja, gondozza saját szegényeinket.

Bárhova megyünk a világban, ha mások érdeklődésére azt válaszoljuk, hogy Erdélyből, Romániából jöttünk, a kérdezőnek máris sejtelmes fény csillan fel a szemében, és felkiált: Oh, Drakula! Ennyit biztosan tud földrajzi szülőhazánkról, ha egyebet nem is. Már-már azt sugallja számunkra, hogy Drakula gróf országából jöttünk.

Drakula „játsszópajtásai”

PontKom

Határvonalak nélküli média

Mi a hagyományos és új média közös jövője? Erre a kérdésre keresik a választ a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem kommunikáció és közkapcsolatok szakának harmadéves hallgatói.

Idén immár 11. alkalommal kerül megrendezésre a PontKom kommunikációs konferencia, melynek témája a hagyományos és új média kölcsönhatásai. Emellett a médiaipar jövője témakörben vet fel kérdéseket, melyek talán nemcsak a szak hallgatóit, de számos médiafogasztó és -kedvelő személyt is érdekelhetnek.

Az eseményre november 15-én kerül sor, a 10 órai megnyitótól 9 órakor kezdődik a regisztráció. Helyszíne, akárcsak a korábbi években, a Sapientia EMTE marosvásárhelyi karának C07-es terme. A konferencia a média fejlődésének kérdését járja körül, továbbá azt, hogy a kézzelfogható, papíralapú újságoktól hogyan jutottunk el az egy kattintásra lévő, olvasható és hallgatható médiumokig, amelyek sokkal könnyebben elérhetők számunkra. Milyen módon alakul át a média világa a mesterséges intelligencia elterjedésének hatására, amely a múlt évi PontKom konferencia témája volt. A konferencián jobb rálátást nyerhetünk az örök kérdésre: kinek

higgyünk, mi a hiteles; tekintettel arra, hogy most már a hírek egy gombnyomásra vannak tőlünk, és a médiák napról napra jobban összemósódnak.

A harmadéves hallgatók arra törekedtek, hogy olyan elismert és hiteles, a témában releváns tapasztalatokkal rendelkező szakembereket kérjenek fel, akik új tudást és friss rálátást tudnak nyújtani a témával kapcsolatban minden érdeklődőnek, legyen az diák vagy csak a témában kíváncsi személy.

A felvetett témákat két műfajban járják körül a meghívott előadók: hagyományos előadások és kerekasztal-beszélgetések formájában. Az előadók között olyan elismert szakemberek szerepelnek, mint dr. Maksa Gyula, a Pécsi Tudományegyetem Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszékének egyetemi docense, dr. Bokor Tamás, a budapesti Corvinus Egyetem habilitált docense, dr. Rác Éva, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem szakértő adjunktusa, a Kolozsvári Rádió szerkesztő-műsorvezetője és nem utolsósorban dr. Szász István Szilárd egyetemi oktató, a RomKat.ro szerkesztője. A kerekasztal-beszélgetésekben részt vesznek olyan gyakorló szakemberek, mint dr. Kádár Annamária egyetemi docens, pszichológus, a Pszichotrillák műsorvezetője, Koszorus Krisztina (Koszika) szabadúszó előadó, Pataky István, a Maszol.ro hírportál helyettes főszerkesztője és Pál Edit Éva, az Udvarhelyi Hírportál főszerkesztője. De a meghívottak sora még folytatódik, jó pár ismerős szakértő is megosztja majd tapasztalát, és választ a felmerülő kérdésekre. További érdekességként a szervezők felkérték volt kommunikáció és közkapcsolatok szakos diákokat is, hogy megosszák a média világában szerzett tapasztalataikat.

Zolyomi Orsolya Kamilla

A Piedone-filmekkel emlékeznek születésnapja alkalmából Bud Spencerre a Duna

Kiváló nyomozó, remek sportoló, jó a zenei és a humorérzéke, szeret enni, de amihez igazán ért, azok a pofonok. Ő a legendás Bud Spencer által megformált Rizzo felügyelő, akinek kontinenseken átívelő kalandjait követhetik novemberben négy péntek estén át a Dunán. A november 8-án elsőként látható Piedone, a zsarú című film HD minőségű képpel és restaurált magyar szinkronnal mutatkozik be a közmédiá csatornáján.

Október 31-én lett volna 95 éves az olasz származású színész, Bud Spencer, aki Terence Hill-lel legendás párosa volt a filmtörténetnek. Bud Spencer azonban „szólóban” is ikonikus karaktert alkotott a Piedone-filmek Rizzo felügyelőjeként. A színész emléke előtt tisztelgetve, születésnapja apropóján tűzi műsorára az európai filmklasszikusok sorozatának keretében ezeket az alkotásokat a Duna novemberben négy péntek estén.

A Bud Spencer által megformált figura, Rizzo felügyelő, a nápolyi rendőrség kábítószerosztályán dolgozik nyomozóként. Korrekt és igazságos, munkájában lelkiismeretes, és csalhatatlan a szimata. A bűnözők többsége tiszteli, olykor még segítenek is neki, felesesei viszont gyakran kritizálják módszerei miatt. Pofonjai és jó kapcsolatai révén olyan bűnügyeket is megold, amiket más soha. A Stefano Vanzina, művésznevén Steno által rendezett tetralógia nosztalgikus élmény mindazoknak, akik annak idején látták és szerették, de kultfilm lévén kuriózum lehet a fiatalabb generáció tagjainak is.

Piedone, a zsarú: november 8-án

Piedone, a nápolyi kikötő körzetének rendőrfelügyelője sajátos eszközökkel tart rendet. Fegyvert nem visel, csak az öklével és testi erejével „intézkedik”. Az új rendőrfőnök azonban nem ért egyet a módszereivel. Egy kábítószercsempész banda felgöngyölítése során a helyzet kieleződik, és Piedonét felfüggesztik állásából. De ez sem zavarja őt abban, hogy tovább foly-

Fotó: Rai Com S.P.A.

tassa az akciót, és leszámoljon a kábítószerszármazékkal.

Piedone Hongkongban: november 15-én

Steno Piedone-tetralógiájának második darabjában Rizzo felügyelőt kábítószerszármazékkal vádolják. Annak érdekében, hogy tisztára mossa nevét, meg kell találnia azt az embert, aki a maffia köréből épült be a rendőrség hálózatába. A nyomok a Távol-Keletre vezetnek, ahová hűséges társa is elkíséri az ügy felderítése érdekében.

Piedone Afrikában: november 22-én

A rendőrség afrikai informátorának életére törnek, pont akkor, amikor fontos információkat akar átadni Rizzo felügyelőnek. Csupán pár szót tud mondani, majd meghal. Piedone Afrikába utazik, hogy nyomozzon az ügyben, és gondoskodik a lelőtt rendőr kisfiáról, Bodóról.

Piedone Egyiptomban: november 29-én

A Piedone-tetralógia negyedik és utolsó részében Rizzo felügyelő egy gazdag olajmágnás csinos unokahúgát szabadítja ki. A mentőakció során rájön, hogy az emberrabló egy nemzetközileg körözött, rendkívül veszélyes bűnöző, aki egy új olajfinomítási eljárás részletes tervét akarja megszerezni, ezért Egyiptomba utazik.

Piedone-filmek november 8-tól négy péntek este 21.45-től a Duna műsorán.

Román és magyar futballbajnoki mérkőzések a televízióban

November 8., péntek:

- * 18.00 óra: Galaci Suporter Club Otelul – Botosáni FC (Szuperliga, 16. forduló)
- * 21.00 óra: Bukaresti Dinamo 1948 – Kolozsvári CFR 1907 (Szuperliga, 16. forduló)
- * 21.00 óra: Nyíregyháza Spartacus FC – MTK Budapest (NB I, 13. forduló)

November 9., szombat:

- * 13.30 óra: Jászvásári CSM Politehnica – Sepsiszentgyörgyi Seps OSK (Szuperliga, 16. forduló)
- * 14.30 óra: Zalaegerszegi TE FC – Puskás Akadémia FC (NB I, 13. forduló)
- * 17.00 óra: Debreceni VSC – ETO FC Győr (NB I, 13. forduló)
- * 18.15 óra: CSU Craiova – Nagyszebeni Hermannstadt (Szuperliga, 16. forduló)
- * 19.30 óra: Újpest FC – Paksi FC (NB I, 13. forduló)
- * 21.00 óra: Bukaresti Rapid 1923 – Aradi UTA (Szuperliga, 16. forduló)

November 10., vasárnap:

- * 16.00 óra: Unirea 04 Slobozia – Konstancai FCV Farul (Szuperliga, 16. forduló)
- * 16.30 óra: Diósgyőri VTK – Fehérvár FC (NB I, 13. forduló)
- * 19.00 óra: Kecskeméti TE – Ferencvárosi TC (NB I, 13. forduló)
- * 21.00 óra: Kolozsvári FCU – Bukaresti FCSB (Szuperliga, 16. forduló)

November 11., hétfő:

- * 18.00 óra: Bodzavásári Gloria – Petrolul 52 Ploiești (Szuperliga, 16. forduló)

A román bajnoki találkozót a DigiSport és a Prima Sport, a magyar NB I-es mérkőzéseket az M4 Sport vagy az M4 Sport+ televízió közvetíti.

Bírálják az angolok Kovács István döntését

Egy góllal nyert az Inter és a Bayern is a labdarúgó Bajnokok Ligája negyedik fordulójában.

A milánói összecsapást Hakan Calhanoglu büntetőből szerzett találata döntötte el, amelyet Kovács István játékező az angol kommentátorok által erősen vitatott kezezés miatt adott meg. A nagykárolyi játékező azonban nem tévovázott akkor sem, amikor az Arsenal vezetőedzőjének kellett felmutatnia a sárga lapot, Mikel Arteta ugyanis a pálya széléről benyúlt, és kézzel elkapta a játékban lévő labdát. A mindig szigorú Kovács mosolyogva figyelmeztette Artetát, aki mondott neki valamit, kommentáltak a mérkőzést közvetítő DigiSport szpikerei.

Münchenben a Bayern a német válogatott Jamal Musiala fejes góljával tartotta otthon a három pontot a Benfica elleni mérkőzésen. A találkozó közlekedési problémák és a szurkolók hosszabb ideig tartó belépése miatt 15 perccel később kezdődött.

Belgrádban a spanyol bajnokságban élővas Barcelona gólgazdag meccsen, Robert Lewandowski duplájának is köszönhetően 5-2-re verte a Crvena zvezdat. A lengyel csatár a katalán klub 700., egyben saját 99. BL-gólját szerezte meg ezzel az alkalommal.

Sosem látott hiba okozta ugyanakkor az eddig hibátlan Aston Villa vereségét. A Club Brugge elleni, idegenbeli mérkőzése 52. percében az angol csapat kirúgáshoz készülődött. A kapus, Emiliano Martínez Tyron Mingshez passzolt, aki megfogta a labdát, és visszavitte az ötörsre, mert azt hitte, hogy neki kell elvégeznie a kirúgást. A bírósé ekkor 11-est ítélte a belgák javára, amelyet Hans Vanaken értékesített. Ez a gól döntőnek bizonyult, ugyanis a Club Brugge 1-0-ra nyert.

Eredményjelző

* **Bajnokok Ligája, 4. forduló:** Bayern München – Benfica 1-0, Paris Saint-Germain – Atlético Madrid 1-2, Internazionale – Arsenal 1-0, Feyenoord – Red Bull Salzburg 1-3, Crvena zvezda – FC Barcelona 2-5, Sparta Prága – Brest 1-2, VfB Stuttgart – Atalanta 0-2, Club Brugge – Aston Villa 1-0, Shtar Donyeck – Young Boys 2-1.

* **Európa-liga, 4. forduló:** Besiktas – Malmö FF 2-1.

Novemberben 9 webináriumot szerveznek az érdeklődésre számot tartó témákról

A Brassói Regionális Pénzügyi Főigazgatóság tájékoztatja az adófizetőket, hogy november folyamán 9 webináriumot szervez. A webináriumok listája a www.anaf.ro oldalon érhető el, az Adófizetői segítségnyújtás/Adófizetői szolgáltatások, Webináriumok menüpont alatt.

Javasolt témák:

- A nem rezidensek által Romániában szerzett jövedelmek adózása. Transzferárképzés – új alkalmazandó szabályok;
- A 107/2024. sz. sürgősségi kormányrendelet által szabályozott adókedvezmények (járulékos és foadósságok törlése) – két webinárium;
- A romániai jogi személyek héacélú nyilvántartásba vétele az adótörvénykönyv 316. cikkének (1) bekezdése előírásai szerint;
- A módosított és kiegészített 107/2024. sz. sürgősségi kormányrendelet által szabályozott adózási könnyítések;
- Nagy értékű ingatlanok és ingóságok különadója;
- A mikrovállalkozások jövedelemadó-rendszeréből való kilépés szabályai;
- A nem rezidens magánszemélyek és nem rezidens jogi személyek adóregisztrációja;
- Különleges héamentességi rendszer a kisvállalkozások számára. A webináriumok időtartama 2 óra.

A regisztráció egyszerű, közvetlenül a portálon, a webináriumok időpontjáiig lehet jelentkezni, amíg a rendelkezésre álló 500 hely be nem telik.

A kommunikációs, közkapcsolati és médiaosztály

KLARA javasasszony 100%-ban megoldja a hozzá forduló problémáját, feloldja a kötést és az átkot, gyógyítja az alkoholizmust, depressziót, impotenciát, epilepsziát, visszahozza a szeretett személyt, pénzügyi sikert és nyereséget hoz a házhoz, szétvált családokat újból összehoz, tarot-kártyából megnézi a múltat, a jelent és a jövőt, bármilyen egyéb problémában is segít. Köszönetnyilvánítások:

Anica Marosvásárhelyről köszöni Klara asszonynak, hogy ismét együtt lehet férjével egyévnny távollét után; Marian Ákosfalváról hálás, mert fia kigyógyult az alkoholizmusból, a depresszióból, és jó útra tért; Gergely Nyárádszeredából köszöni, hogy Klara asszony segítségével megszabadult a kötéstől, és megismerkedett élete szerelmével; Antonela Eremyéből köszönetet mond, mert megszabadult a családi átoktól, és ismét boldog; Irén férje Vásárhelyen az epilepsziából gyógyult ki; Cristian Dicsóból hálás Klarának, mert újra együtt van a kedvesével.

Tel. 0742-450-214, Klara látok. (Fizetett hirdetés: mp.)

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLETTÁK, GARÁZSKAPUK és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok, nyílászárók. TERASZBEÉPÍTÉS üveggel és ponyvával. Tel. 0745-379-638. (67917-I)

A MAROSVÁSÁRHELYI REFORMÁTUS TEMETŐ teljes körű ellátást biztosít a segélyből (koporsó, szállítás, balzsamozás, temetkezés). Telefon: 0265/215-875, 0365/448-734, 0749-073-534. (67722-I)

DR. INCZE SÁNDOR BELGYÓGYÁSZ FŐORVOS betegeket fogad Marosvásárhelyen, a Tudor Vladimirescu utca 21/A szám alatti rendelőben. Előjegyzés a 0265/265-112-es telefonszámon. (23931-I)

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

LAKÁS

VESZEK szoba-konyhás lakrészt a Mărăști, Eminescu utcák környékén. Tel. 0740-086-440. (24302-I)

KIADÓ garzon szép udvaron diákoknak és új garázs bármilyen tevékenységre. Tel. 0742-557-214, 0742-197-556. (24245-I)

LAKÁST, TELKET, GARÁZST vásárolok hasznélvezeti joggal. Tel. 0752-141-516. (24353-I)

MINDENFÉLE

ELROMLOTT elektromos motorke-repár (szkúter) megjavításához hozzáértő szakembert keresek. Tel. 0752-123-527. (24350)

SÍRKERETEK készítését vállaljuk en-gros áron: szimpla keret 9.500 lej, dupla keret 12.000 lej, kripta 14.000 lej. Az árak 2025-re érvényesek. Tel. 0749-460-615. (24251-I)

KÉSZÍTÜNK külső redőnyöket. Tel. 0744-121-714. (24366-I)

VÁLLALOK: külső szigetelést, belső munkát, glettelést, festést, padló- és falcsempelerakást, bármilyen ház körüli javítást. Tel. 0741-169-783. (24338-I)

VÁLLALUNK azonnali kezdéssel építkezési munkát, tetőjavítást bármilyen anyagból, saját anyagból is, bent munkát, meszelést, fall-, padló-csempelerakást, szigetelést, kerítéskészítést, vashegesztést, bádogos-munkát. Nyugdíjasoknak 12% kedvezmény. Tel. 0759-119-183, 0729-408-696, Nagy István. (24304-I)

FUVART, bútorthordást vállalunk személyzettel, külföldre is, és törmelék-szállítást. Tel. 0749-543-104. (24374-I)

ELSZÁLLÍTUNK szemetet, fát, bútort, törmelékét, ócskavasát, fölöslegessé vált dolgokat. Tel. 0747-816-052. (24381-I)

KÉSZÍTÜNK gránitból, mozaikból sírkeretet, kriptát, fedlapot stb., és vállaljuk sírok javítását. Elérhető árak, részletre is. Tel. 0770-873-809. (-I)

VÁLLALUNK cserépforgatást, tetőjavítást, kerítés-, kapujavítást, kintbent meszelést, glettelést, bármilyen kisebb vagy nagyobb építkezési munkát. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0748-087-920, Szabo Attila. (24382-I)

MEGEMLÉKEZÉS

A múltba nézve valami fáj, valakit keresünk, aki nincs már. Arany volt a kezed, munka az életed, Isten hívott, mert szeretted. Megállt a szíved, mely értünk dobogott, megpihent a kéz, mely értünk dolgozott.

Szemünkben könnyel, szívünkben örök fájdalommal emlékezünk id. **JÁNI ZOLTÁNRA** halálának 19. évfordulóján.
Bánatos családja. (24207-I)

Megállunk néma sírod mellett, szeretnénk megfogni még egyszer a kezed, és megköszönni végtelen szereteted. Arany volt a kezed, munka az életed, Isten hívott, mert szeretted. Megállt a szíved, mely értünk dobogott, megpihent a kéz, mely értünk dolgozott. Ha nyugszol is a nehéz föld alatt, nem vagy feledve, a szívünkben örökre megmaradsz.

Mély fájdalommal emlékezünk **JÁNI KLÁRÁRA** halálának első évfordulóján. Áldott emlékedet egy életen át szívünkben őrizzük. Nyugodj békében, drága jó édesanyánk!
Szerető családja. (24206-I)

Fájó szívvel emlékezem **DARABONT JÁNOSNÉRA** szül. **KOPACZ MÁRTA MÁRIA,** aki két éve hunyt el. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
Bánatos férje. (24239-I)

Virágot viszünk egy néma sírra, de ezzel őt már nem hozhatjuk vissza. Tudjuk, hogy nem jössz, de oly jó várni, hazudni a szívnek, hogy ne tudjon fájni. Míg köztünk voltál, mi nagyon szerettünk, hiányzol nekünk, soha nem feledünk. Soha el nem múló fájdalommal emlékezünk a drága jó gyermekünkre, **PÁCURAR RUDOLFRA** (Rudi) halálának 28. évfordulóján.
Szerető szülei. (24362-I)

Fájó szívvel emlékezünk november 9-én id. **KRE CZ LÁSZLÓRA** halálának harmadik évfordulóján. Elmentél tőlünk, nem látunk többé, de a szívünkben itt élsz mindörökké. Mindig velünk leszel. Emléked örök. Nyugodjál békében!
Szeretteid. (24369)

Fájdalommal emlékezem drága feleségemre, **PÉTERFI ZSUZSÁRA,** aki négy évvel ezelőtt, november 8-án, 73. születésnapján távozott az örökkévalóságba. Emléke szívemben örökké élni fog.
Szerető férje, Sándor. (24370)

2019. november 9-e az a nap, amikor életed véget ért. Nagy bánatot ránk hagyva, örökre itthagytál.

Szívedben nem volt más, csak jóság és szeretet. Soha nem halványul szívünkben emléked, szeretett

PETHŐ IRMA

(Babi).

Bánatos leánya, Éva és veje, Gábor.

Emlékezik rá volt gondviselője, Manrika. (24360-I)

Szomorú szívvel emlékezünk szeretett nővérünkre, **PETHŐ IRMÁRA**

(Babi)

halálának 5. évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Megemlékeznek róla testvérei, Bözsi és Gyöngyi családjukkal együtt Kanadából. (24360-I)

Soha el nem múló fájdalommal emlékezünk a szeretett édesanyámra, a nyomáti születésű

PETHŐ IRMÁRA

(Babi),

aki már 5 éve nincs közöttünk. Szomorú szívvel emlékezünk rá. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Szerető fia, Csabi és családja. (24360-I)

„Kit őriz a szívünk,
Nem hal meg soha,
Kit lelkünkkel látunk,
Sosem megy el.

Amíg fülünkben cseng
Tisztán még a hangja –
Egy óvó szempár
Fentről minket figyel.”

Szívünk leírhatatlan fájdalommal és a hiányzás örök küzdelmével emlékezünk november 9-én

PÉTER RUDOLF ISTVÁN

(Pista)

szabómesterre

halálának negyedik évfordulóján.

Családja iránti hűségét, szeretetét, gondoskodását és jóságát szívünkben őrizzük. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
Szerettei. (24387-I)

Szomorú szívvel emlékezünk november 9-én a drága jó férjre, édesapára, a szilágycsehi születésű

ZILLER JÓZSEFRE

halálának 3. évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Bánatos szerettei. (24384-I)

ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett édesanya, testvér, rokon és ismerős,

özv. **VERES ERZSÉBET**

szül. Bogdán

életének 89. évében megpihent.

Drága halottunk temetése november 15-én lesz Székesfehérváron. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

A gyászoló család. (24375-I)

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy a szeretett édesanya, nagymama, anyós, testvér,

özv. **NAGY ETELKA**

szül. Vágási

Budapesten, 2024. október 31-én, életének 81. évében csendesen megpihent.

Temetéséről később adunk tájékoztatást. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Gyászoló szerettei. (24383-I)

RÉSZVÉTNILVÁNÍTÁS

Őszinte részvétellel és együttérzéssel vagyunk volt osztálytársunk, Veres Jutka mellett szeretett ÉDESANYJA elvesztése miatt érzett fájdalmában.

A Bolyai Farkas Líceumban 1976-ban végzett XII. D-s osztálytársai. (24375-I)

